REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 48.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.

Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 263.—Anul LXXI. Braşov, Vineri 28 Noemvrie (11 Decemvrie) 1908.

Se simt atinşi!

Nu de mult am vorbit de polomidă şi am zis: „Degeaba vom striga noi şi vom da alarm ori de câte-ori se mişcă ceva suspect în tabăra inimicilor esterni, dacă nu suntem în stare să ne curăţim odată holdele de polomida stricăcioasă şi să ne asigurăm terenul, care formează baza operaţiunilor noastre de luptă, de orice surprisă şi sguduire, ear cetatea să ne-o ferim de trădare.“

Am vorbit de polomidă — şi au sărit în sus ca muşcaţi de şarpe slugile uneltei din Caransebeş a stăpânilor Andrassy şi Apponyi. Apare în Caransebeş de un an de zile o foaie, ce se numeşte „Severinul“ şi a căreia menire pare a fi numai de a lăuda şi preamări pe „Ilustritatea sa“ Constantin Burdia, care s'a băgat slugă la stăpânirea ungurească şi, ca deputat, e membru a unui partid maghiar, care la toată ocasiunea îşi dă pe faţă dujmănia sa în contra Românilor. Ei bine, slugile mici ale slugei celei mari dela Caransebeş sau simţit foarte atinse fiindcă „Gazeta“, vorbind de polomida stricăcioasă, a afirmat şi a cerut ca înainte de toate să ne îngrijim a ne curăţi holdele de această polomidă.

In articolul, despre care vorbim, şi pe care l'am fost întitulat „De ce ne merge aşa de rău?“, n'am numit pe nimenea, n'a fost vorba nici de „Severinul“ nici de „marele“ lui patron, ci am amintit numai în genere stările noastre din graniţa bănăţeană, scriind: „Oare cele ce se petrec în nenorocita graniţă bănăţeană, nu-i încurajază pe adversarii unguri în tendinţele lor? Şi ce se face şi cum se lucrează la noi spre a nimici odată această polomidă?“

Dacă vreţi s'aveţi o idee despre ceea ce se face şi se lucrează în privinţa aceasta, cetiţi articolul din numărul cel mai nou al „Drapelului“ dela Lugoj „Strigăt din graniţă“. De aci veţi vedea că colectivitatea de „codreni“ şi de tot felul de existenţe din jurul foaiei burdiste, a avut temeiu să se simtă atinşi de întrebările noastre de mai sus.

Ştim că vor nega, că ceea ce scrie foaia dela Lugoş poate să fie adevărat, şi numai din simpla cauză, că acea foaie este „*naţională*-politică“ şi e de ajuns a fi naţional pentru ca noua speţă de patrioţi opincari dela Caransebeş să te urască din suflet şi să fugă de tine ca de ucigăl-crucea. Multe am văzut şi am păţit noi Românii decând ne-au adus pe aceste plaiuri străbunii noştri răsboinici, dar de două mii de ani nici că s'a mai văzut şi s'a mai pomenit în mijlocul nostru astfel de stârpituri de oameni, cari să se dea de Români, dar să ia în deşert şi să-şi bată joc de tot ce e românesc sau naţional, ori, cum ar zice poporul, de sufletul Românului.

E foarte dureros pentru organul nostru, îmbătrânit în luptele naţionale şi e foarte greu să poată cuprinde mentalitatea acestor pretinşi Români dela foaia burdistă, cari turbă mai rău decât stăpânii lor dela Budapesta, când e vorba de Români naţionali şi naţionalişti. Inţelegem pe fostul „Laidinand“, care astăzi se întrece şi se răsfaţă în fruntea averei grăniţăreşti şi ca comisionar al stăpânirei ungureşti, că nu poate suferi cuvântul „naţional“, cuvânt ce pe vremea regimului austriac, când dânsul şi-a făcut serviciul în armată, era chiar oprit. Dar de unde şi până unde în inima graniţei române bănăţene să nu mai poată avea loc simţul şi aspiraţiunile naţionale române?

Foaia din Caransebeş însă s'a lăpădat de acest simţ şi de aceste aspiraţiuni, căci în afară de laudele şi prea măririle greţoase ce se crede datoare a i-le face mereu patronului ei Burdia, combate şi batjocureşte, mai rău decât foile lui Andrassy şi ale lui Apponyi, naţionalismul românesc şi pe cei ce se pun în serviciul lui, pe câtă vreme în schimb vrea să facă să se creadă, dacă nu la porunca „Ilustrităţei sale“, prin vorbe seducătoare tipărite în foaia lui politică săptămânală, că adevăraţii tovarăşi ai noştri şi adevăraţii binevoitori ai poporului român sunt cei dela stăpânire, Ungurii lui Andrassy şi ai lui Apponyi. Numai astfel ne putem esplica noi ăştia, cari am îmbătrânit în lupta cinstită pentru eliberarea şi înaintarea neamului, că „Severinul“ care abia a eşit din faşe, ca un copil fără creştere şi rău nărăvit, impopoţonat cu şinoare şi cu pinteni ungureşti, are obrăsnicia, sau mai bine zis răul şi tristul gust, de-a lua în zeflemea pe „baba cloanţa“ dela Braşov, de-ai vrea să-i dea învăţătură despre românism şi cinste românească şi de-a ţinea de rău pe conducătorii dela această „Gazetă“ întrebând: „dar ce mai poate face o babă de 71 ani?“

Veţi vedea ce mai poate face în viitor, dacă trecutul ei pentru voi este atât de necunoscut şi neînsemnat, încât până acuma, când a adus în discuţie polomida, nici n'aţi luat măcar notă de aceea că „baba“ a împlinit cu cinste 70 de ani.

Dar ce vă durea pe voi hămisiţilor de o foaie naţională română şi încă de o foaie bătrână naţională?

Adunări poporale în Sălagiu.

In luna trecută s'au ţinut mai multe adunări poporale în Sălagiu afară de cea ţinută în Băseşti. Aşa s'a ţinut una la Porţi, alta la Giumelcişi şi a treia la Hidig, dintre cari asta din urmă se poate cu drept cuvânt numi imposantă atât după formă cât şi după rezultat. In cea dintâiu a vorbit despre noul proiect de lege pentru alegerea deputaţilor în dieta ţărei Dr. Coriolan *Meseşianu*, în a doua Dr. Victor *Deleu*, iară în Hidig Dr. Dionisiu *Stoica* şi ceşti doi din urmă. Toate vorbirile s'au învârtit pe lângă nedreptatea pluralităţii de voturi şi pe lângă dreptatea pretensiunei cetăţenilor, ca să aibă vot egal, secret şi acela să se eserceze în comunele votanţilor. S'au dat însă şi învăţături generale politice poporului asupra drepturilor şi datorinţelor cetăţeneşti şi s'a expus situaţia periculoasă a elementului român şi maghiar între Germani şi Slavi, care ar îndruma în mod imperativ pe aceste două elemente a se sprijini împrumutat şi nu a se lupta unul cu altul şi a se dujmăni, cum se întâmplă azi prin politica cea greşită şi păcătoasă a guvernelor ungureşti din trecut şi presinte.

Poporul adunat prin frig şi vreme rea chiar şi din satele vecine, mai ales la Hidig, în mare număr asculta cu mare interes şi cu pricepere după puţina lui şcoală politică şi la întrebările puse lui de oratori, da cele mai nimerite răspunsuri. Oamenii se depărtară apoi în pace pe la căminele lor luminaţi şi însufleţiţi pentru o acţiune politică mai energică şi conştie în viitor după ce roagă pe inteligenţii lui a-i mai ţinea astfel de învăţături şi în viitor, şi promiţând a participa la ele cu cea mai mare bucurie şi a alerga la locurile adunării din depărtări cât de mari chiar şi flămânzi.

Afară de a ne lupta pentru drepturile cetăţeneşti ale poporului nostru, n'avem mai săntă datorinţă, decât a-l lumina cum să-şi folosească drepturile sale omeneşti şi cetăţeneşti, cu atât mai vârtos, că nefiind luminat şi orientat în privinţa drepturilor sale, uşor cade jertfă răuvoitorilor săi, cari numai îl seduc a se folosi de drepturile sale, chiar în contra sa, ei însă râd şi-l batjocuresc dup'aceea numindu-l prost şi nepriceput.

Dela 1848 încoace puţine adunări adevărat poporale s'au ţinut pentru poporul nostru şi puţină şcoală politică i-s'a făcut. La aceasta se poate atribui trista împrejurare, că acţiunea noastră politică n'a fost sprijinită de popor cu energia recerută şi dorită, ba poporul a fost sedus de multe-ori în ape contrare.

E timpul suprem ca aceasta să se schimbe şi poporul nostru să fie luminat şi învăţat asupra tuturor cestiunilor mai importante, cari interesează şi agită ţara. Numai aşa-şi va putea forma judecată justă asupra lor şi va putea lua în mod conştiu poziţie faţă cu ele.

In Sălagiu se proiectează a se ţinea mai multe adunări poporale. In apropiatul viitor în comuna Ciseriu.

Complicaţiunile în Orient.

După ştirile mai nouă situaţia în Orient pare întrucâtva mai liniştită. Atât Sârbia cât şi puterile mari îşi dau silinţa să caute o cale potrivită, pe care înaintând să se mulcomească în mod pacinic agitaţiunile şi nemulţumirile ce s'au ivit din pricina anexărei Bosniei şi Herţegovinei.

Zilele trecute ministrul de externe al Italiei, *Tittoni*, şi cancelarul Germaniei *Bülow*, au rostit câte un discurs, în care au exprimat speranţa că pacea nu va fi turburată şi că prin o înţelegere comună va succede a împrăştia norii grei ce s'au ivit în Orient. De altă parte nici *Rusia* nu vrea războiul, din contră ea recomandă Sârbiei şi Bosniei linişte şi răbdare, Rusia cere însă ca cestiunea anexărei, fiind internaţională, ea nu poate fi deslegată decât cu consimţirea tuturor puterilor, cari au iscălit tratatul dela Berlin. Iar în cazul, când puterile ar recunoaşte anexarea, atunci Rusia va cere ca

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Amintiri din copilărie

de *V. G. Borgovanu.*

— Urmare. —

Şi, cum nu aveam manuale tipărite, ne împărţirăm, luând câte unul note după cursurile câte unui profesor. Apoi, la învăţat ne întâlneam, fie în clasa noastră, fie aiurea, şi lucram toţi împreună.. Când ne obosiam, colegul *D. Cristea* (fie iertat), cântând bine şi din gură şi din flaută, înviora şi dstra societatea. Cristea cum era din apropiata *Salvă* şi mamă-sa o găzdoaie bună, adese ne invita la ei, pe toţi, unde mâncam cântam şi ne petreceam împreună. Spiritul clasei noastre ajunsese a fi spiritul unei familii, în care locul şi rolul fiecăruia era bine precizat... Nu era în clasa noastră nici ură nici invidie findcă noi, cunoscându-ne împrumutat, mai ales capabilitatea, singuri ne-am hotărât şi locaţiunea, care din cl. V devenise statornică până la maturitate. Şi profesorii, ca oameni cuminte şi experimentaţi, ţineau socoteală de raporturile noastre. In clasa V-am început, pare-mi-se, a juca împreună cu unii colegi din clasa VI. (prima serie) şi câte o piesă teatrală uşoară şi potrivită împrejurărilor sociale dela Năsăud ca: „*Nunta ţărănească*“ şi »*Lipitorile satelor*« de Alexandri.. De regisor ni-se oferise judecătorul *Lica D.* un bărbat tânăr, inteligent şi frate de cruce cu profesorii noştri. La aceste reprezentaţii teatrale lu au parte activă şi domnişoare, fireşte însoţite de mamele lor, iar la reprezentaţiunile publice venea tot ce Năsăudul avea inteligent, domni şi doamne, tineri şi bătrâni, domnişoare şi domnişori cu familiile lor, de pe sate... Eu aveam rolul bătrânului sfătos, ca *Moş Trohin-Păcală..*, *Badea Iuon Teslarul* şi altele.. Rolurile de frunte erau jucate de cei mai buni şcolari cântăreţi şi drăcoşi din clasa superioară, ca Grigore Pletos, Grigore Marica şi alţii... Din clasa a VI, când ne veni de director *Dr. I. M. Lazar*, începurăm o activitate literară-socială mai intensivă. Cu şi sub povaţa lui s'a înfiinţat, pentru şcolarii gimnaziali societatea »*Virtus Romana Rediviva*« care dăinueşte şi azi. Societatea era organizată cu oficiali elevi, fiind ales prezident cel mai bun şcolar din clasa VIII. Conducerea însă şi-o reservase directorul pe sama lui. Lazar era sufletul precum al şcoalei aşa şi al societăţii noastre. Se ţineau şedinţe şi conferenţe lunare, în care ceteam tot felul de încercări literare însoţite de critici obiective, cum ne povăţuia Lazar. Cetiam cu pasiune „Convorbirile Literare“ (dela Jaşi) şi »*Familia*« (dela Pesta). La finele fiecărui semestru, se ţinea câte o *şedinţă publică* cu disertaţii, recitări, cântece cu solo, duette şi coruri... Cu aceste începurăm a împreuna totd'auna şi câte o representare teatrală şi balul „studenţilor«, la care participa toată suflarea românească. Când eram în clasa VIII, în calitate de prezidentul societăţii „V. R. R.“ am ţinut un discurs de ocazie mult apreciat şi în drama „Moartea lui Cezar“ am jucat pe *Cezar*, având de soţie pe d-ra *Saveta Haliţă*, (din Sângeorgi), care mai târziu se mărită după prietenul meu Grig. Marica..

Cu plăcere îmi reamintesc seriozitatea şi importanţa ce ne-o dădeam noi şi credeam că ni-o dădea şi publicul... Aplausele şi ovaţiile ce ni se făceau »studenţilor“, buchetele de flori ce se dedeau de public domnişoarelor care jucau cu noi, şi mai ales cinstea ce ni-o făceau acestea că dansau cu noi, toate aceste manifestări publice adăogau puternic la moralizarea şi nobilarea noastră...

Tot aşa de educative şi de cercetate erau şi »*maialurile*« noastre care, tot la iniţiativa şi sub conducerea neobositului Dr. Lazar, începurăm a le ţinea în »*Dumbravă*« după chipul şi asemănarea maialurilor dela gimnaziul săsesc din Bistriţa... Dela aceste petreceri nevinovate la care, cât am fost în clasele superioare totdeauna aveam un rol fruntaş, se încep şi primele noastre *amoruri platonice*. Mie-mi mai plăcea domnişoara *Gabi Göstl*, eleva mea care când eram octavan, era de 16 ani. Să nu uit a spune că profesorii noştri, în afară de Maxim Pop, toţi participau la petrecerile noastre, îndemnându-ne şi povăţuindu-ne cum să ne purtăm cu dame şi cu domnişoare. Regretatul *Iacob Prădan* (mort mai anul trecut ca primar al Năsăudului) atunci încă tânăr, ne învăţase chiar în sălile gimnaziului şi dansurile de salon şi pare-mi-se şi »*Romana*« şi „*Căluşerul*«... Astfel se scurgea viaţa noastră, pe nesimţite, într'o armonie aproape perfectă în şcoală cu nişte profesori într'adevăr pedagogi, în familie şi societatea aleasă năsăudeană... Eu personal, în clasa VII şi a VIII pe lângă studii mai făcusem şi o frumoasă practică vocaţială la advocatul *Axente*, cu care asistam adese la discuţiile advocaţiale dela procese, la tribunalul din Năsăud, unde aveam ocazie să aud câte odată pledoarele splendide ale lui Ioachim Mureşianu (cel mai învăţat jurist, ce l'au avut vreodată grăniţerii năsăudeni)... Şi I. Mureşianu văr primar cu directorul Lazar, ţinea foarte mult la mine şi în general, la tineretul şcolar mai răsărit. El făcea pe mijlocitorul dintre director şi şcolari când se întâmpla vre-

nditie a consimţirei sale — despăgubiri pentru statele balcanice interesate. Prin urmare a ajuns iarăşi în planul prim *cestiunea convocărei unei conferinţe internaţionale.*

Monarchia austro-ungară continuă într'aceea a concentra trupe în Bosnia şi Herţegovina, pentru a sta gata la ori-ce eventualitate. Ştirile, cari s'au lăţit despre ciocniri între trupe austro-ungare şi bande montenegrine şi sârbeşti nu s'au adeverit. — Cu *Turcia* s'au îndreptat lucrurile de asemenea mai spre bine. E vorba ca să se înceapă din nou tratări între Austria şi Turcia pentru a delătura neînţelegerile ivite.

După ştiri mai nouă sosite din *Belgrad* (Sârbia) s'a ţinut acolo alaltăeri un *conziliu de miniştrii*, la care au luat parte miniştrii, regele Petru şi moştenitorul tronului George. Se spune că miniştrii ar fi atras atenţiunea moştenitorului, ca să se reţină pe viitor dela vorbiri şi aţâţări răsboinice, pentru a nu agrava situaţia Sârbiei. Moştenitorul George să fi declarat, că se va supune. In aceeaşi zi — spune o altă ştire — prinţul George ar fi provocat pe tatăl său ca să concedieze ministeriul, căci din contră se va pune în fruntea ofiţerimei şi va face revoluţie. Auzind de aceasta miniştrii au declarat că prinţul e bolnăvicios şi că trebue internat într'o casă de sănătate, ca să nu facă nouă buclucuri.

Parlamentul Turciei se va deschide Dumineca viitoare în mod sărbătoresc de către însuşi Sultanul, căruia i-se vor face din acest prilej mari ovaţiuni.

Un comunicat al comitetului executiv al partidului naţional român.

Primim spre publicare următorul comunicat:

Comitetul executiv al partidului naţional român, în şedinţa sa ţinută la Buda-Pesta în 6 Decembrie stil nou, a luat la amănunţită desbatere întreaga situaţie politică actuală. Comitetul a constatat că atât proiectul de lege referitor la reforma electorală, cât şi întregul sistem actual de guvernare duşmănos desvoltării şi solidarităţii noastre politice, provoacă în mod direct lupta cea mai hotărâtă din partea poporului român.

In urma acesteia, comitetul executiv — îndemnat şi de solidara manifestare a voinţei poporului român cu ocasiunea adunărilor poporale ţinute în timpul din urmă — *a hotărât continuarea în proporţiuni mari a luptei începute, în contra proiectului prezentat de ministrul de interne.*

In cadrele acestui plan de acţiune s-a hotărât şi *ţinerea unei conferinţe naţionale*, pentru a cărei pregătire s-a esmis o comisiune din sânul comitetului.

Declararea grevei generale. Dumineca trecută partidul social-democrat din Ungaria a ţinut în Budapesta un mare congres, în care s'a ocupat cu proiectul reformei electorale al ministrului Andrassy. După o temeinică desbatere s'a luat hotărârea, ca în urma acestui proiect, care nu înseamnă altceva decât declararea răsboiului claselor avute contra poporului muncitor,—*muncitorimea să răspundă prin pregătirea grevei generale politice*, care să se declare atunci când comitetul ales va crede timpul sosit.

Din dieta ungară.

Cu ajutorul şedinţelor paralele de 8 ceasuri pe zi i-a succes guvernului să dea gata în două săptămâni budgetul statului pentru anul 1908. Toate foile şoviniste se bucură de acest succes al guvernului, spunând că dela anul 1867 acum pentru a doua oară se întâmplă, ca dieta să voteze budgetul înainte de 1 Ianuarie a anului viitor.

O desbatere ceva mai lungă s'a încins în şedinţa din 1 Decemvrie la *budgetul ministeriului de agricultură.* Intre alţii a luat cuvântul dep. **Dr. I. Maniu**, rostind un discurs energic în contra modului; cum se fac la noi îndeosebi *colonizările.*

»Pe câmpie, (a zis dep. Maniu), veţi lua pământul după care trăieşte acolo poporul român, veţi face-o asta cu ajutorul fondului de colonizări. Prin aceasta vreţi să croiţi din Români patrioţi buni? Cu acestea cugetaţi că veţi crea o convieţuire pacinică? Cu acestea nu, nici când!

»Ce-şi va putea închipui faţă de stat bietul ţăran român când i-se va lua şi mălaiul din gură? Eu în această direcţiune văd două tendinţe. Una este: să zdrobiţi complexitatea şi continuitatea geografică a poporului român, pentrucă bine ştie guvernul că pondul specific al unui popor până atunci apasă în cumpănă, până când e aşezat geografic în mod compact. Cealaltă tendinţă este a sărăci prin cumpărarea proprietăţilor mari pe poporul român, fiindcă bine ştie guvernul că un popor, până când e neatârnător economiceşte, până atunci merge pe drumul, pe care îl arată conştiinţa sa şi destinul său. Prin colonizări guvernul vrea să facă imposibile existenţa şi condiţiunile de trai a poporului român.

»Când eu ca Român observ această acţiune, întreb: aş fi eu un om cinstit dacă aceasta acţiune nu numai nu a-şi a-proba-o dar dacă nu aşi înfrunta-o cu toată energia şi nu a-şi respinge-o?

»N'avem noi oare datorinţa a lua lupta cea mai hotărâtă faţă de aceste tendinţe? Un atare budget, care e plin de tendinţe de a nimici un popor de 3 milioane, nu îl primim fiindcă din partea noastră nu poate provoca altceva decât o luptă înverşunată faţă de toate tendinţele mistice«.

La desbaterea *budgetului ministeriului de culte* au luat cuvântul deasemenea câţiva dintre deputaţii naţionalişti arătând că guvernul e pentru unii (Maghiarii) mumă iar pentru alţii (naţionalităţile) ciumă.

Dep. **Vlad** a dovedit cu numeroase pilde, că guvernul negligă cu totul cultura cetăţenilor nemaghiari, ba de dragul culturei rassei maghiare, despoaie naţionalităţile de drepturile ce le sunt asigurate în lege. Arată, că instrucţiunea poporului e foarte slabă (sunt 1 milion 300,000 neştiutori de carte peste 24 ani) fiindcă statul cheltuieşte prea puţin pentru luminarea poporului, dar şi ce cheltueşte face în favorul Maghiarilor. Constată, că pe când alte biserici capătă ajutoare întreite şi împătrite dela stat, biserica gr. or. română primeşte deabia 100,000 cor.

Dep. **Dr. V. Lucaciu** cere respectarea limbei materne nu numai în şcolile confesionale dar şi în cele de stat. Arată cum prin politica guvernului se pune stavilă învăţământului religiei. Condamnă acţiunea guvernului, fiindcă ridică şcoli de stat acolo unde nu este trebuinţă, iar unde cer comunele, acolo nu le dă şcoala cerută. Vorbind apoi de intenţiunea ministrului de culte de-a înfiinţa în ţară încă cinci universităţi, cere pe baza legii naţionalităţilor, *ca una din aceste să fie universitate românească cu profesori români.*

Dep. **V. Goldiş** arată cu pilde fărădelegile şi nedreptăţile săvârşite de solgăbirăi şi de inspectorii şcolari faţă de şcoalele noastre.

Dep. **Dr. St Pop** înşiră alte casuri, prin cari arată cât de expuşi sunt învăţătorii noştri şicanelor şi batjocurei forurilor administrative. Trecând apoi la sumele mari, ce se cheltuesc an de an pentru cultura maghiară, cere ca statul să dea bani şi pentru cultura românească şi în deosebi să sprijinească societatea noastră teatrală, căci doară şi noi Românii contribuim din greu în visteria statului.

Dep. **V. Goldiş** vorbeşte de *înspăimântătoarea patimă a beţiei* şi spune că guvernul face prea puţin pentru combaterea acestei patimi. Cere ca cârciumile să fie închise în Dumineci şi sărbători şi să se ia măsurile cele mai întinse pentru stârpirea acestui rău.

La budgetul *ministeriului de justiţie*, care s'a desbătut în şedinţa de Luni, a luat cuvântul dep. **Dr St C. Pop**, ocupându-se îndeosebi cu suferinţele ce le îndură gazetarii români din partea procurorilor maghiari şi a curţilor cu juraţi maghiare. Pe baza unor date statistice a arătat că gazetarii naţionalităţilor din an în an sunt tot mai mult persecutaţi. Indeosebi în anul acesta pedepsele şi-au ajuns culmea. Foile naţionalităţilor şi ale socialiştilor au fost pedepsite cu aproape *200 ani închisoare şi aproape 100.000 cor.* A vorbit pe larg şi despre curţile cu juraţi, arătând că juraţii şi judecătorii nu cunosc limba poporului. Dealtă parte tălmacii în cele mai multe pricini tâlmăcesc greşit fasiunile acuzaţilor. Cere *ştergerea curţilor cu juraţi*, deoarece Ungaria nu e încă coaptă pentru astfel de instituţiuni.

*

In şedinţa de Luni s'a încheiat desbaterea budgetului. Inainte de sărbătorile Crăciunului se vor vota câte-va proiecte mai mici, între cari şi proiectul de lege al *congruei*. După sărbători se vor lua în desbatere proiectul reformei dărilor şi proiectul de lege privitor la anexarea Bosniei şi Herţegovinei.

Din discursul dep. Dr. V. Lucaciu

rostit în şedinţa din 25 Nov. n.

Dăm astăzi partea din urmă a discursului dep. Dr. *Lucaciu*, care stă în legătură cu cele publicate în n.-rul trecut poporal:

Dr. V. Lucaciu spune mai departe că în foile »moderate« curentul »moderat« e considerat ca mântuitor de patrie, căci acest curent doreşte o împăcare pe baza sancţionatei legi de naţionalitate.

Insă a venit pressa maghiară şi a tras o dungă peste aceasta socoteală, zicând — ca de ex. „*Bud. Hirlap*" — că legea de naţionalităţi în sens maghiar e deja executată, şi că un partid, care cere executarea ei în sens român e lipsit de orice bază.

Au luat cuvântul mai mulţi bărbaţi români, atât în pressa românească, precum şi în cea maghiară şi în legătură cu partidul moderat (? — Red.) au exprimat speranţa, că iată va urma acum era înţelegerii. Atunci însă apare organul, care conduce opinia publică maghiară, şi nimiceşte tot lucrul.

In legătură c'un articol, pe care un anume Marosán Victor îl publicase în »Szatmárvármegye«, foaia partidului independist, pledând pentru partidul moderat, iată ce zice »Bud. Hirlap«: ...»Organizarea de partide pe baza confesională e o adevărată nenorocire pentru ţară. Insă, ca să ne înţelegem pe deplin, să vorbim lămurit. Scriitorul articolului are tot dreptul când zice, că stările europene le impune »Maghiarilor şi Românilor« o acţiune comună prietinească. Dar ce 'nţelege d-l Marosán sub aceasta expresiune generală, neclară? Dânsul încunjură cu multă grije explicarea deplină a acestei expresiuni. Şi doar tocmai aicea-i nodul! Căci dacă vrea să zică dânsul numai atât, că statul maghiar cu statul-vecin român, naţiunea maghiară cu cea vecină română, Ungaria cu România să trăiască în bună înţelegere şi să urmeze o politică unitară, — prin asta D-Sa a exprimat un adevăr, ce s'aude zilnic... Pe baza asta doar ne-am înţelege foarte bine.«

»Dar năcazul e, că dumnealui nu înţelege locuitorii acestor 2 ţări, ci pe naţiunea maghiară susţinătoare de stat şi suverană paralel cu poporul valah mic la număr (!) ce trăieşte în aceasta ţară

»Acesta-i lucru mai puţin cuminte şi de loc nu-i corect. dar noi să-i lăsăm fiecăruia convingerea sa politică. Căci doar şi aşa ne vom înţelege, numai puţin pe altă bază. Căci nu numai partidul moderat român, ci şi poporul maghiar cu neînfrântă convingere independistă îşi are programul său în chestia de naţionalităţi.«

„*Principiile fundamentale ale programului nostru sunt*: Ungaria este a naţiunii maghiare. Drepturi politice numai acela poate avea, care se mărturiseşte Maghiar. Guvern şi administraţie, justiţie şi comunicaţie, cultură şi economie, toate numai maghiare pot fi. Maghiarimea îşi ţine de cea mai mare datorinţă şi de cel mai sfânt drept primirea şi asimilarea rasselor străine ce locuiesc în ţara asta. Pentru realizarea acestei tendinţe, puterea maghiară de stat va folosi orice mijloace.«

»Va şterge legea de naţionalităţi, care este rea şi netrebnică; va statifica toate şcolile poporale şi medii şi preparandiile; va pune preparandiile sub cel mai aspru control de stat; va desfiinţa toate institutele culturale şi de bani ale naţionalităţilor: dreptul electoral îl va lega de scris-cetitul maghiar; nu va suferi nici un învăţător sau oficiant ce nu posede limba maghiară.

»Place-vă d-lor acest program? Dacă da, atunci uşor ne putem înţelege. Insă cât timp în Şimleu sau în Jidani (Sătmar) »Astra« îşi ţine şedinţele, cât timp în Baia-mare, Seini şi Stanislau îşi au sediul institute de bani sub firmă românească, etc. etc. cu greu ne vom înţelege...«

Iată astfel de răspuns i s'a dat partidului »moderat« în formaţiune, şi prin asta l'au compromitat pentru tot-deauna, şi prin asta înşişi politicianii maghiari ne-au dispensat de a răspunde la atacurile, ce zilnic le îndreptează în contra noastră aceşti nenorociţi politiciani cumpăraţi.

---

sloboată sau ştrengărie studenţiască (cum a fost a noastră, *a doua* cu profesorul N. Pop, când eram în clasa VIII)...

Armonia aproape perfectă dintre profesori şi noi şcolarii (din 1869—72) o conturbă numai profesorul suplinitor *Nicolau Pop* mort ca preot în Sălagiu, într'o mizerie completă)... Acesta, eşind din seminarul clerical din Gherla ne venise (în 1869) prof. cu ştiinţele naturale, ce nu le ştia... La un examen de botanică în cl. VI. a fost care-va dintre noi întrebat despre „Păpădie" (Leontodon taraxacon) pe care nici unul nu o cunoşteam cu acel nume, dar nici profesorul. Botanistul *Fl. Porcius*, fiind de faţă, se sculă de pe scaun, merse în curtea şcoalei şi îndată se întoarse în clasă cu »*Păpădia*« la care unii răutăcioşi îi ziceau. „C.. de găină..." N. Pop încum ţinea mult să ştim numele latineşti ale plantelor, ceea ce nici el nu ştia sigur. Şi colegul nostru *Iuliu Căpitan* (care rămăsese matadorul clasei după P. Cutul trecut în România) începuse a iscodi la nume latineşti fictive, ca: »*Gerafusus tetra volus*«.., pe care când le spunea cu toată seriositatea, noi pufniam de râs ceea-ce irita pe profesor de ne ameninţa cu note proaste, ceeace şi făcea. De aceea, Pop Niculae pe cât era de fudul şi de pedant, pe atâta era de urgisit, mai ales de clasa noastră eminentă. Uneori eşia din clasă, de necaz şi atunci venia regretatul V. Dumbrava (ca prof. diriigent) şi ne certa prieteneşte... ca să apere la aparenţă autoritatea profesorală, cum ne spusese însuşi când după maturitate am fost la dânsul cu toţii, de i am mulţumit pentru părinteasca lui învăţătură, şi povaţa înţeleaptă.

Dar în clasa VIII era s-o păţim din pricina lui Pop Nicolae. Se întâmplase că *primei* serii de maturisanţi (Cocan-Pletos) dinaintea noastră, Pop Nicolae dădu-se preste tot note reduse la studiile naturale. Noi ca să scăpăm de tachinările sale, îndată, după Paşti am cerut direcţiei printr'o petiţie comună să ne absolve de ştiinţele naturale la esam. de maturitate, după cum se făcea pe atunci la alte gimnazii, la din contră ameninţarăm că părăsim gimnaziul şi plecăm la Blaj — pentru matură. Şi totodată ne puserăm în grevă, nemergând la şcoală... După multe pertractări (în cari ne serviau de mijlocitori faţă cu directorul Lazar regretaţii Ioachim Mureşanu şi adv. Axente) am reluat prelegerile, sub condiţie ca pentru nota de maturitate din şt. naturale să trecem *numai* un esamen de clasa VIII (din Geologie) la profesorul Pop N. în prezenţa directorului... precum s'a şi întâmplat...

Examenul de maturitate.

Examenul de maturitate l'am trecut în vara anului 1872, când încă mai dăinuia măcar după formă, districtul Năsăudului cu Buhăţel Al., în frunte. Pe atunci esamenele de maturitate, ca *noutate* în Năsăud se ţineau cu mare solemnitate. Pe lângă reprezentantul ministrului de instrucţiune, în persoana simpaticului inspector suprem Páll Sándor (dela Cluj), asistau căpitanul suprem, şeful districtului, inspectorul şcolar diecesan (canonicul M. Şorban), vicarul episcopesc districtual G. Moisil, delegaţia fondurilor şcolare grănţăreşti şi alţi amatori, mai ales unii judecători tineri care, cu plăcere îşi reaminteau în mijlocul nostru, timpul şcolarizării lor gimnasiale.

Esamenul scris şi oral îl trecusem foarte bine, numai la l. magiară era să mă potignesc. Ţinta mea era să pot eşi cu nota generală »*matura cum praecellentia*«. ca să pot obţinea un stipendiu pentru facultatea de filosofie. Atunci evaluase idealul meu de dascal, la cel de profesor, după cum vedeam pe Lazar, Marţianu Moisil... Mă temeam însă de maghiară, la care, cum spusei, eram cel mai slab dintre colegii mei... La înscris mă înţelesei cu un oare care septiman (I. Mureşanu) care ştia perfect ungureşte, să mă ajute; dar înţelegerea neputându-se realiza, am trebuit să fac eu singur compoziţia ungurească, la care am asudat mai tare, decât cel mai harnic secerător, pe arşiţa verii.. Am dat cel de pe urmă lucrarea şi profesorul supraveghetor, paremi-se chiar Bariţu avu multă compătimire cu mine, văzându mă foarte agitat. La oral ne-am prezentat cu câte o betelie tricoloră, preste piept şi umere, în faţa comisiunei esaminătoare cu Páll Sándor în frunte... Bietul director Lazar, cam schimba la feţe, privindu-ne când pe noi, când pe inspectorul ungur.. Dar Páll Şandor, fiind din şcoala vechie şi prietin cu Buhaţel şi cu canonicul Şerban, apoi şi un bărbat cu mult tact, nu se formaliză de loc de nevinovata noastră manifestaţie. El se purtă foarte bine cu noi. Dar, la maghiară, intenţionat; cred eu azi, a voit să mă tachineze pe mine, care, la celelalte studii mă distinsesem printre colegii mei. Şi, Ilustritatea sa numai ce începe a mă întreba şi a vorbi cu mine *numai ungureşte* ceea ce atunci încă nu era obiceiul... la Năsăud. Rămăsei vădit încurcat, neştiind ce să-i răspunz...

(Va urma).

De mine fugi!...

De ce mă urmăreşti cu-atita vrere?
De ce-mi aţii mereu cărarea mea?
Nu vezi, nu vezi şi tu, că nu-mi eşti dragă?
Nu simţi, ce fără rost ţi-e dragostea?

(Sgomot.) Dacă pe noi ne învinuiţi că exagerăm, iar partidul moderat ce s'a arătat, astfel îl criticaţi, atunci pe ce cale credeţi Dvoastră că se va realiza o înţelegere pacinică în această ţară?

Este deci clar ca lumina soarelui, că singur programul nostru de naţionalităţi are acea strălucire a patriotismului şi acea tărie a caracterului, pe baza cărora s'ar putea afla modalitatea pentru împăcare reciprocă, care împăcare ar promova apoi de sigur bunăstarea economică, culturală şi politică a ţării.

....Deci punctul nostru de vedere în ce priveşte patriotismul e neesceptionabil, căci noi stăm pe baza egalei îndreptăţiri, care bază tare ca granitul şi Dvoastră o numiaţi atunci, când era vorba de cucerirea drepturilor naţionale; noi stăm pe baza pe care aţi stat şi Dvoastră şi pentru care au murit o sută de martiri de-ai Dvoastră. Şi stând pe baza asta, insufleţirea naţională a Dvoastră în totdeauna ne va anima şi pe noi; dacă va trebui, vom lupta; dacă împrejurările o vor cere, şi noi vom trimite martiri pentru asigurarea fiinţii noastre naţionale, pentru apărarea şi susţinerea naţionalităţii noastre.

»...Ce omenie este a cere dela o rassă să se contopească într'o altă rassă? Doar cu asta vă contraziceţi propriilor tradiţii naţionale. (Sgomot şi strigăte: Cine-o zice asta?) Doar v'am cetit destul (Sgomot). Eu stau pe baza principiilor fundamentale ale lui Eötvös Jozsef, conform cărora poporul, care-i capabil de a se asimila unui alt popor, nici când nu poate fi membru folositor al omenimii. (Sgomot). Ei, şi D.-Voastră cereţi aşa o decadenţă din partene, aşa de tare voiţi să ne demoralisaţi în privinţa politică şi culturală, încât să ne prefaceţi într'un material plăcut şovinismului maghiar? In contra acestei tendinţe protestăm din adâncul sufletului nostru. (Sgomot). La indivizi asta se mai poate; de exemplu Wekerle ori Günther s'au asimilat frumuşel (Ilaritate). Asta o poate face individul, o rassă întreagă însă nu.

Eu politica, ce ne pune în faţa întrebării: *a fi, sau a nu fi*, o ţin de foarte greşită. Să nu ne constrângeţi să răspundem la întrebarea asta, căci în faţa acestei întrebări şi naţionalităţi mai slabe de cât cea română, s'au răsculat cu toată puterea, şi urmările ar fi incalculabile.

Dupăce oratorul arătă că o naţionalitate, despre care deja Bonfinius a zis »Valachi autem latinam tandem linguam redolere videntur.., et plus pro linguae, quam pro vitae incolumitate certasse videntur«, este vrednică de cinstire, iar nu de prigoniri, şi că aceasta naţiune nici odată nu va absta dela justele ei pretensiuni. trece la acuzele ce le-a formulat contele Batthyanyi Tivadar împotriva noastră.

— Dupăce atât deputatul *Vaida*, cât şi *Brediceanu* s'au ocupat în vorbirile lor cu invinuirile răutăcioase şi tendenţioase ale grofului, din răspunsul ce l dă părintele Lucaciu fixăm numai trei momente demne să fie ştiute de întreg publicul românesc:

) Faţă de învinuirile contelui Batthyányi, că în România Maghiarii ar fi prigoniţi, Lucaciu arată — după raportul foii »Bukaresti magyar ujság« decursul unei ceremonii celebrate în ajunul Crăciunului în Bucureşti. Ceremonia s'a început cu »Isten áldd meg a Magyart«, şi s'a încheiat cu »Szózat«-ul. Inspectorul Kuszko Agoston şi a exprimat mulţămirea asupra celor auzite şi a îndemnat publicul la cultivarea l. maghiare.

La jubileul de 50 de ani a societăţii »Bukaresti Magyar Társulat« au fost de faţă delegaţi dela următoarele societăţi maghiare din România.

—Katholikus gyermeksegélyző Egylet — Bukar. Dal- és Mükedvelő-Kör — Bukar. Magy. Betegsegélyző — Bukar. Temetkezési és Közmüvelődési Egylet — Bukar. Szt. István Király Egyesület — Buk. Magy. Protestáns Nöegylet — Buk. róm. kath nők »Mária« Egylete — Brailai r. kath. Temetkezési Társulat, — Tirgovesti Szt-István Kir. Társulat. — Bukar. osztr.-magh. honfiak Egyesülete. — Baroti Székely Társaság, — Debreczeni Székely Társaság, — Bukar. Magy. Szt.-Istv.-Kir. Egyesület Dalosztálya, — Bukar. Magy. Tár. Dalárdája — Brailai Sst.-László önmüvelődési Egylet, — Piteşti Magy. Dal- és Olvasó kör, — Tirgoveşti magyarok, — Craiovai Magy. Társulat.

2) »Se zice, mai ales o zice contele Andrássy Gyula, că instituţiunile naţionalităţilor se bucură de sprijin din partea guvernului. Aici este actul Onor. cameră (Ceteşte) »D-lui Ioan Ardelean, Beius. Remiţându-ţi exemplarul 2. din statute, te încunoştinţez, că d-l ministru, conform ordinaţiunii sale No. 38338 din 26 l. trecute, *n'a aprobat* statutele societăţii de cor. şi muzică ce-aţi plănuit-o pentru Beuş«... (aprobare). Dar o astfel de procedură faţă de Maghiarii din Bucureşti n'aţi aproba-o. (Ceteşte): »...căci în sensul pctului 2. din adausul la cercularul ministeriului de interne din 1875 sub No. prezidial 1908, societăţi de-ale naţionalităţilor numai ca societăţi literare şi culturale se pot înfiinţa« (Zgomot).

...Placă-vă acum de exmiteţi o comisie parlamentară, ca să constateze, că oare o societate de muzică vocală şi instrumentală nu se ţine de societăţile culturale, — ori e poate politică... (Zgomot)«.

3) »Vă preziut, dlor, o adresă oficioasă, în care Csák Czirjék, egumenul ordului Minoriţilor din Arad, scrie următoarele (Ceteşte): »Stiind, că era un timp, când în Moldova cele mai bune staţiuni de misionari erau umplute cu membrii de-ai ordului nostru, înţeleg cu Maghiari, nu cu Italieni, şi putându mi bine închipui starea-ţi strâmtorată, am intrat în atingere cu guvernul maghiar, care se arată dispus a salva acele staţiuni. In cauza asta am fost şi în persoană la Budapesta, la ministrul-preşed. baronul Bánffy. I am descris starea ta, şi l-am rugat să înfluinţeze într'acolo, ca pentru mântuirea Maghiarilor notşri din Moldova să fie trimis acolo ordul nostru, şi totdată am cerut lecuirea acelor neajunsuri, cari amărăsc ordul misionar maghiar.

»Mi-a şi făgăduit c'o va face. Mi-a mulţămit pentrucă aşi fi aplicat să trimet acolo Minoriţi maghiari, şi m'a rugat să cer informaţii mai detaiate despre referinţele de acolo. Totodată i-s'a scris scaunului papal în chestia umplerei posturilor de misionari cu Maghari, dându-i-se sfântului scaun să înţeleagă, că ordul Minoriţilor ar fi dispus să ţină la dispoziţie oameni, pe cari guvernul maghiar i-ar şi subvenţiona. Spre scopul acesta iarăşi se vor îngriji de fonduri, ba mi-a cetit şi scrisoarea cutăror episcopi de ai noştri, cari au trimis sume la guvern spre scopul acesta Scopul deci ar fi, ca dând afară pe călugării italieni, cei maghiari să le ocupe locul. Zilnic s'aşteptă răspunsul dela Scaunul papal, care apoi mi-se va comunica«.

Fireşte, acest lucru merge pe sub ascuns, ca nu cumva guvernul valah să afle despre tendinţă. Vezi bine la sfântul scaun chestia e predată aşa, că Maghiarii se valahizează; dar nu aceasta îl indeamnă guvernul la paşii aceştia, ci teama, că Maghiarii aflători acolo pierzându-şi limba ar trece la schizmă«.

Coresp.

STIRILE ZILEI.

— 27 Noemvrie v.

In capela română din Viena s'a celebrat Miercuri în 2 Dec. n. la orele $11^1/_2$ un Te-deum pentru sănătatea Maj. Sale împăratului Francisc Iosif I. Serviciul divin l'a celebrat însuşi I. P. S. Mitropolit al Bucovinei Dr. Vladimir de Repta însoţit de P. C. Sa părintele archimandrit din Putna Theofil Patraş, P. C. Sa părintele archimandrit din Suceava Ghedeon Balmoş; prof. dela facultatea teologică Constantin Popovici, consilierul consistorial şi protopresbiterul stavrofor Dionisie cav. de Bejan şi archidiaconul şi prof. Mihail Ursuleac. De faţă au fost Escelenţa Sa ministrul plenip. al României Mişu împreună cu tot personalul dela legaţiunea română, în ţinută de gală, apoi representanţii ministeriului de culte Hofrat Danovski şi secretarul ministerial Theofil Gramatovici, numeroşi oficeri în frunte cu Generalul Ales. Lupu şi alt public distins La sfârşitul serviciului I. P. S. Sa Metropolitul a ţinut o vorbire în care a lăudat străduinţele Românilor din Viena de-a înfiinţa o parochie încurajându-i la muncă neobosită.

Alegere de preot. Duminecă în 29 v. l. c. a fost alegere de preot în parohia Vêrd din tractul Agnitei. Poporul român din aceasta comună, harnic, religios şi dornic spre înaintare, are la tot cazul lipsă de un preot cu asemenea însuşiri, şi care să-l ştie conduce şi ţinea la nivel cu populaţiunea străină din acea comună. Aceasta le-a fost şi le este şi dorinţa lor. Şi iată dorinţa li s'a împlinit şi li se va împlini, căci în susnumita zi, au ales cu mare însufleţire de viitor conducător al lor, pe simpaticul tînăr *Eugeniu Muntean* (fiul d-lui protopop Ioachim Muntean) teol. abs. şi iurist de anul al III-lea. Verzenii alegând pe d-l Muntean de preot al lor, cred că au lucrat cuminte. Dorim să-i convingă cât mai curând despre aceasta viitorul lor paroh cu sfatul său înţelept şi cu faptele sale cele bune şi româneşti! — *Adevărul.*

† Septimiu Sever Dariu. Duminecă în 23 Noemvrie a. c. pe la oarele 8 seara a încetat din viaţă în Bucureşti, redactorul dela »Voinţa Naţională«, Septimiu Sever Dariu, în etate de 39 ani. Septimiu Sever Dariu s'a născut în comuna Rechitova în ţinutul Haţegului din Transilvania, părintele său era preot acolo, dar murise pe când Septimiu era în liceul inferior din Blaj, mama lui era sora profesorului Aron Dănsuşian din Iaşi, studiile liceale le-a făcut în Blaj până în clasa a şeaptea, clasa a opta şi bacalaureatul le-a făcut în Braşov unde redactase cu Teochar Alexi »Posta română" şi colabora şi la »Tribuna« din Sibiiu. Trecând în anul 1885 în România, s'a înscris la litere, pe care din lipsă de mijloace le-a părăsit. A mai cutreerat câţi-va ani ca pedagog pe la institute particulare în Piteşti, Craiova şi la urmă a întrat ca redactor la »Universul«, când s'a şi căsătorit cununat fiind de Luigi Cazavillan, fostul proprietar şi director al »Universului«. Dela »Universul« a trecut acum 12 ani la »Voinţa Naţională« unde a muncit în mod cinstit până la moarte. Ca elev în liceu Septimiu Sever Dariu era unul dintre cei mai buni şi cu toate că nu se prea străduia, totuşi era primul eminent din clasa a cincea până în a şeaptea cât timp a studiat prin Blaj şi profesorii toţi îl iubiau ca pe un copil propriu al lor. Acum pe urmă a tradus o serie de scrieri din Iokai Mór. Era o fire vioaie şi nu ar fi făcut la nime nici un rău, foarte modest şi răbdător. — *Un coleg de şcoală.*

Poliţist român în America. In Indianapolis News s'a publicat următorul articol, despre unicul poliţist român din America. O căsătorie care s'a făcut în mod liniştit în Chicago, Ill. cu câteva zile înainte de asta a cauzat o surprindere mare înaintea poliţiei. Mirii sunt Nicolae *Bărdaşa* patrolman român din Ungaria şi tălmaciul poliţiei şi d-şoara Sylvia Vawter. D-na Bardaşiu e fiica d-lui şi d-nei Wallace Vawter, 154 N. Blockford Str. unde poliţistul Bărdaş a locuit de mai mulţi ani. D-na Bărdaşiu e o fată frumoasă din Kentucky şi de vre-o 3 ani a locuit în Indianapolis. Fraţii din acel oraş spun că d-l Bărdaşiu este un mare sprijinitor al chestiunei noastre şi e ca un apostol al Societăţilor.

Pedeapsa de moarte în Franţa. După o desbatere mai lungă şi foarte agitată, camera franceză a respins propunerea de a se desfiinţa pedeapsa cu moarte şi a hotărât să susţină şi pe mai departe această pedeapsă.

Comerciul României cu Egipetul. Agenţia română diplomatică din Cairo, a trimis ministeriului de industrie şi comerciu un raport privitor la relaţiunile comerciale din România şi Egipet. După acest raport în anul 1907; importul mărfurilor în Egipet reprezintă o valoare de 26.120.783 livre (728.432 810 lei), iar exportul de 935,528 livre (24.320.728 lei). Primul loc la importul de mărfuri în Egipet îl ocupă Anglia, al doilea loc Francia şi al treilea Germania. România a exportat mărfuri în Egipet pentru o valoare de 6.651,453 lei şi a importat pentru o sumă de 28.366 lei. Articolele cele mai căutate în Egipet au fost: petrolul din care s'a vândut pentru o valoare de 1.141.566 lei, lemnele de construcţie pentru o valoare de 4,346,160 lei, făină 946.160 lei, ciment 100,646 lei, brânză 506 livre egiptene, grâu 227 livre egiptene, produse animale nedenumite 198 livre egipt., lemne verzi şi uscate 1.589 livre egiptene, vinuri 136 livre egipt. Un lucru îmbucurător, zice raportul agenţiei române diplomatice, este sporul foarte însemnat al exportului României în Egipet pe primul semestru din anul 1908, care a întrecut chiar totalul exportului nostru în Egipet pe întreg anul 1907 cu o sumă de 406.432 lei.

Nou ziar maghiar în Bucureşti. Ziarele din Budapesta anunţă că un ziarist maghiar de acold, anume Székely Béla, a fost însărcinat să meargă în Bucureşti şi să întemeieze acolo un ziar maghiar. Pe

---

De mine fugi! Alungă-ţi patima
Şi n-o lăsà gândirea să-ţi orbiască:
Mi-e sufletul ca marmura, 'mpietrit
Şi nu-i văpaie, care să-l topiască.

I. Costa.

Din viaţa ţărănească.

de

Grigorie N. Coatu.

In unire stă puterea...

Nici nu-ţi vine să crezi, că satul Româneştii de astăzi, e acela de acuma 10—15 ani! Poate de sute de ori, dacă nu şi de mii, am trecut prin dânsul din copilărie şi până acuma căci drumul din satul meu de naştere spre oraşul Bărlad, din care de multe ori, mai ales când eram copil mic, am mâncat pâne caldă şi covrigi de zahar, a fost şi este chiar prin satul Româneşti.

Sat mare şi vechiu de altfel, ţine minte din vremuri depărtate, că Româneştenii sunt răzăşi de pe timpul lui Ştefan cel Mare; răzeşi de cei c'un petec de moşie şi cu o căruţă de hârtie. La ei găseşti documente de pe când lupii albi, vorba Romanului; învechite si afumate ca vai de ele; legate cu sfori de mătasă galbenă, roşie ori albastră, de care spânzură câte o bucată de ceară de aproape un chilogram şi pe care ceară se vede chipul pecetei domneşti.

E aşezat la o posiţie frumoasă pe un câmp deschis şi cu locuitori mulţi, însă săraci pe timpul copilăriei mele. Şi toată cauza nu era de cât Ioan Tănăsescu, poreclit Chilipirgiu, adică om care-i place să ia mai mult de geaba un lucru, bogătaş mare în sat, boer de neam, care apucase de la părinţii săi sute de fălci de pământ, mii de galbeni, avariţia şi lăcomia de a face bani şi iar bani şi prin stăruinţa căruia, întrase sărăcia în sat.

Unii dintre săteni, mai ales bătrânii, povestesc că moşia lui Ioan Tănăsescu, în vremea de demult a fost toată a Româneştenilor, însă, străbunul lui a luat-o cu hapca, punând mâna pe nişte documente. Şi cum judecăţile erau slabe pe acele timpuri, oamenii nu erau aşa interesaţi pentru că era lume puţină şi lărgime mare, nu le-o mai cerut niminea socoteală, ş'o rămas buni stăpâni.

Se trudeau fel şi chip bieţii oameni să isgonească sărăcia, care îşi găsise culcuş bun în satul lor şi nici că era chip. Cum să mai înainteze, să mai facă ceva şi mai îndruge două paie la un loc, dacă nu era om în sat care să nu fie dator lui Ioan Tănăsescu şi care să nu-i muncească şi vară şi iarnă însă nu pentru capete ci pentru dobândă, că le lua câte cinci şi şase lei pe lună, la sută.

Da!... Avar!... Avar cum nu se mai poate!... Credea că o să trăiască cât lumea şi că, prin avariţie şi lăcomie o să cuprindă tot pământul. Nu se gândea, după cum mulţi nu se gândesc, că atunci când o veni moartea n'o să i trebuiască de cât trei coţi de pământ la cimitir. Ş'apoi şi nevasta lui, era un drac şi jumătate; o vidmă nu altă ceva, par'că tunase şi îi adunase, aşa-i potrivise deavolul, care-i stăpânul averilor. Toţi se întrebau şi se mirau:

— Pentru ce oare atâta muncă, atâta avariţie, atâta lăcomie şi atâta chivernisealà, numai şi numai să-şi mărească avutul, că n'aveau nici măcar copii şi erau plini de fier, aveau bani de nu le mai ştiau de capăt.

— O pus diavolul ghiarăle pe dânşii, răspundeau unii

Avariţia îi mare pacoste pe capul omului! Il face să uite că-i om dăruit de Dumnezeu cu minte şi cu judecată şi că în jurul său mai sunt şi alte fiinţe omeneşti care trebuesc ajutate când sunt scăpătate şi ajung în nenorociri.

Moartea şi numai mortea vine de hac omului avar! Ea nu-l mai întreabă ce are să facă cu sutele de fălci de loc, cu casele frumoase şi încărcate de avuţii şi cu miile de galbeni! Nu! Ii ea sufletul şi îşi caută de drum.

De multe ori averea avarului strânsă prin obijduirea şi asuprirea săracilor şi nevoeşilor se alege pulberea de ea. De acolo a eşit în popor şi vorba: »Ce-i de haram, de haram se duce«. Şi iar de multe ori se întâmplă că: »banii stringătorului să între în mâna cheltuitorului.«

Tocmai aşa s'a întâmplat şi cu averea lui Ioan Tănăsescu, care întrând pe mâna unui nepot al său, Vasilie Iftimescu, în scurtă vreme i-o făcut felul, o bătut-o la papuc cum se mai zice, că amarnic îi mai plăcea să sugă sau să bea, să iubească femeile frumoase şi să joace cărţile. La urmă a murit pe lângă garduri în mizerie şi sărăcie; să ferească Dumnezeu pe toată lumea.

De la beţie, de la iubirea şi dragostea femeilor şi de la jocul de cărţi nu te poţi aştepta de cât la jălanie!... Cine era Grigore Mateescu, moşierul de acuma câţi-va ani, din Fundean! Cine avea moşie mare şi acarete şi cine umbla ca el cu trăsura cu patru cai înaintaşi de par'că sburau?... Nimic nu mai are acuma; tot a perdut la cărţi!... Te cuprinde mila când îl vezi astă-zi adunând capete de ţigări de prin cafenele; umblând rupt şi desbrăcat şi mulţumindu-se de multe ori cu o bucăţică de

de altă parte ziarul »Romaniai Hirlap« ce apare în Bucureşti sub direcţia lui Németh Ignácz, face în ultimul său număr o serie de destăinuiri compromiţătoare despre Székely Béla, arătându-l cum acesta se laudă că guvernul din Budapesta i-a asigurat o subvenţie importantă, şi în vederea acestei subvenţii pompează pe Maghiarii din Bucureşti.

Recolta de grâu în Argentina. Viceconzulul României din Londra a telegrafiat ministrului român de externe, că daunele pricinuite de îngheţ recoltei de grâu în Argentina (America-de-Sud), se confirmă oficial. Biroul statistic din Buenos. Ayres socoteşte prisosul pentru export al recoltei la 2.800.000 tone, ceeace înseamnă că *republica Argentina va putea exporta* 6 milioane quarteri, adecă *aproape 18 milioane hcll. mai puţin ca anul trecut.* Prin-tr'asta se va slăbi în mod însemnat concurenţa ce-o fac grânele americane grânelor noastre.

Câţi bani s'au trimis din America de diferite naţionalităţi în anul trecut? Direcţiunea postală din Washington în zilele trecute a dat publicităţii un conspect, prin care se arată câţi bani au trimis muncitorii străini din Statele Unite în patria lor. Locul prim îl ocupă Italia, unde nu s'a trimis mai puţin ca 20 milioane. In locul al doilea vine Austro-Ungaria cu 17 mil., al treilea loc e Rusia cu 10 milioane. Dacă vom lua în consideraţiune cumcă banii s'au trimis şi în epistole, — ba chiar i-au adus cu sine, despre cari posta nu poate face conspect, cu tot dreptul cifrele de sus se pot duplica.

Telefonul fără sârmă. Se ştie, că profesorul Majariani a izbutit a vorbi prin telefon fără sârmă între Roma şi Trapani (Sicilia), la 312 mile engleze. Acuma, întrebuinţând un microfon hidraulic, născocit de el, a putut vorbi la depărtare de 600 de mile (peste 1000 de klm.) între Milan şi Palermo. Din Brest se spune că s'a hotărât a se înfiinţa staţii de telegrafie fără sârmă, sistem Lair, de-alungul ţărmului, ca să dea sfaturi vaselor chiar când e negura deasă.

Producţiunea subofiţerilor din Braşov Vineri în 4 Decembre n. a avut loc în sala hotelulului »Nr. 1« din loc producţiunea subofícerilor din Braşov cu un program cât se poate de variat constătător din 17 puncte. La oarele 8 seara producţiunea s'a început în presenţa Corpului oficeresc în frunte cu domnul general *Şandru*, cari au fost primiţi în sunetul unui marş esecutat de musica militară a regimentului de infanterie No. 50 sub conducerea dirigentului Fiala. Sala era frumos decorată de jur-împrejur cu tablouri diferite. Ceeace a înălţat şi mai mult producţiunea au fost cele 2 busturi ale Maj. Sale Monarchului pregătite cu ocasiunea aniversărei sale de 60 ani de glorioasă domnie, iar sala a fost iluminata de foc bengalic. Din punctele variate ale programului relevăm următoarele: Jocul românesc »Banul Mărăcine« esecutat cu domnii serg.-m. V. *Ivan* şi V. *Cristina* în costume naţionale de căluşeri. Acest joc necunoscut nouă braşovenilor a fost foarte plăcut şi precis esecutat. D-nii Ivan şi Cristina au fost mult aplaudaţi. Ca punct 12 a urmat poesia »Ucigaşul fără voie« declamată cu mult sentiment de serg.-m. *Ivan.* Publicul a ascultat cu multă atenţiune pe declamator aplaudându-l. Intre piesele musicale s'a esecutat şi romanţa »Doi ochi« de Ivanovici care a stârnit aplausele publicului număros fiind bizată. Altă parte mai însemnată din program a fost punctul 14. »Nevasta rea«, canţonetă comică predată de serg.-m. Vasile *Ivan* (în rolul bărbatului beţiv) şi Vasile *Cristina* (în rolul Zamfirei, nevasta lui) cari ambii au stârnit în continu râsete. Prin mimica naturală au ştiut să câştige aplausele frenetice ale publicului. Petrecerea a fost foarte însufleţită şi a durat până în zori de zi. E de dorit, ca comitetul aranjator să continue a aranja cât mai multe petreceri succese de felul acesteia.
Un participant.

Un omor misterios. In Paris acum câteva luni de zile au găsit ucis pe pictorul Steinheil. S'au făcut cercetările de lipsă, cercetări mari, cari nu avură însă nici un rezultat, deoarece făptuitorul nu s'a putut descoperi cu toată cercetarea. Deodată, când lumea era să uite cu totul omorul iată, că numai ce se încep cercetările din nou îndreptându se de data aceasta în contra soţiei celui ucis. Şi iată că femeia după lupte multe a mărturisit că dânsa a fost ucigaşă. In decursul cercetărei au mai eşit şi alte lucruri la iveală: că d-na Streinheil a dus o viaţă din cale afară uşuratică, că avea câte 10 amanţi odată, între cari se numără şi fostul prezident al Franţei Faure Felix, la care dânsa se găsia tocmai când murise lovit de apoplexie. Cele mai nouă amănunte în chestia aceasta sunt: Judecătorul de instrucţie Andrèe a luat d-nei Steinheil un lung interogatoriu, spre a-şi da seamă de relaţiunile dintre ea şi bărbatul ei. D-na Steinheil a răspuns tuturor întrebărilor, afară de acelea cari ar fi putut desvălui numele amanţilor săi. Asupra căsătoriei sale cu pictorul Steinheil, a spus că deşi abia în vârsta de 18 ani a primit să se căsătorească cu pictorul, a cărui vârstă era de 40, fiindcă o atrăgea sgomotul Parisului şi o încredinţau de fericire promisiunile şi amabilitatea pictorului. D-na Steinheil recunoaşte că relaţiunile dintre ea şi pictor au fost cam încordate, dar a refuzat să dea amănunte asupra încordărei acestor relaţiuni sub motiv că nu vrea să atace memoria mortului; în cele din urmă, silită de judecător, d-na Steinheil a susţinut că motivul încordării acestor relaţiuni a fost purtarea şi moravurile urâte ale bărbatului ei. Doamna Steinheil voia să divorţeze, dar soţul i-a răspuns că nu va consimţi din cauza ficei lor. Punctul acesta trebuia bine stabilit fiind capital în depoziţia ultimului amant al d-nei Steinheil — Borderel — şi l'a recunoscut cu uşurinţă. Asupra resurselor sale, d-na Steinheil a refuzat să dea amănunte şi a invocat galanteria judecătorului spre a îndepărta întrebarea. In cele din urmă însă, a recunoscut că avea amanţi şi că primia ajutoare din partea lor, dar n'a voit cu nici un chip să afirme, că soţul ei avea cunoştinţă de aceste resurse. D-na Steinheil poreclise mijlocul său murdar de a-şi satisface nevoile »tante Lily« şi zice că soţul ei era încredinţat de existenţa acestei mătuşi misterioase, care îi dedea sume atâta de mari. In tot cazul, dânsa susţine că pictorul nu i-a pus niciodată la îndoială buna credinţă.

Viena, Decemvrie a. c.

Jubileul D-lui Dr. Sterie N. Ciurcu.*) Vineri în 14/27 Noemvrie la oarele 11 şi ½ s'a prezentat la locuinta D-lui iubilant preşedintele comitetului bisericesc Generalul Alexandru Lupu, cu secretarul comitetului D-l Mihai A. Popovici şi preotul, apoi preşedintele clubului român George Vitencu şi secretarul, apoi preşedintele României June, D-l Coriolan de Pop împreună cu alţi doi membrii din comitet.

D-l General Ales. Lupu, în cuvinte călduroase felicită pe D-l Dr. Ciurcu şi-i predă plachota cu chipul în bronz a jubilantului ca omagiu de dragoste dela Românii din Viena. D-l preşedinte al Rom. June predă ca semn de recunoştinţă dela tinerimea universitară română din Viena un pergament cu o frumoasă dedicaţie, legat în piele şi împodobit cu treicolorul »Rom. June«. La aceste felicitări oficioase s'au asociat şi numeroasele sale rudenii şi cunoscuţi din toate părţile. D-l căpitan auditor Bardoşi cu stim soţie Ileana n. Dămian. D-na Lucia Bologa şi D-l Theodor Ciurcu, cari sunt aici în Viena, au felicitat pe vrednicul lor unchiu şi văr în numele numeroaselor rudenii. Dela toate neamurile din Braşov, Sibiiu şi România au sosit pentru ziua jubilară fotografii cu dorinţa ferbinte ca acest bărbat zelos şi mare binefăcător să aibă parte încă de multe zile senine, ca să se poată bucura de rodul ostenelelor sale până la adânci bătrâneţe. In tot decursul zilei au sosit peste 100 telegrame de felicitare dela numeroşii cunoscuţi din Bucovina, Ungaria şi România.

Sara la 8 oare, 80 Români s'au adunat în sala festivă frumos decorată a restaurantului »Riedhof« unde cu toţii aşteptau sosirea jubilantului. Intre cei de faţă au fost reprezentanţii primăriei Vienei Dr. Neumayr, Dr. Klotzberg şi Magistratsrat Dr. Spaeth. Primarul Vienei *Dr. Carol Lueger* fiind bolnav şi-a scuzat absenţa într'o scrisoare foarte călduroasă. Dintre medici au fost reprezentanţii Clinicei de aici în frunte cu Hofrat Zukerkandl. Absenţa şi-a scuzat-o Hofrat Neusser şi Norden. Legaţiunea română a fost reprezentată prin D-l secretar de legaţie Dr. Argetoianu şi ataşatul militar al României la Viena major Skina. Consulatul român a fost reprezentat prin consulul României D-l Arnold şi secretarul consular D-l P. Ghimboşa.

La 8½ a sosit în sală d-l Dr. Sterie Ciurcu, însoţit de d-şoarele d-sale Ada şi Marioara. Capela capelmaistrului de curte rom. Drescher a cântat »Deşteaptă-te Române«. In decursul banchetului au vorbit d-l general A. Lupu, viceprimarul Dr. Neumayr şi Dr. Klotzberg. Dr. Neumayr arătând meritele d-lui Dr. Ciurcu pentru oraşul Viena şi pentru bolnavii români, iar Dr. Klotzberg a vorbit pentru poporul român în genere accentuând vitejia şi isteţimea Românilor, *virtuţi cari au rămas cam nebăgate în samă şi nerăsplătite.* D-l deputat Dr. Aurel cav. de Onciul a vorbit despre legăturile de pretinie între Români şi partidul creştin-socialilor. In numele coloniei române a vorbit d-l Dr. Lazar Popovici, în numele »României June« d-l preş. Coriolan Pop, iar în numele clubului român d-l vicepreşedinte, farmacistul Albini. In numele celei mai nouă instituţii şi dela care pe viitor mai mult bine se poate aştepta, a vorbit preotul Dr. Virgil Cioban. Punând în contrast principiul schimbabilităţii universale esprimat în πάντα ρεῖ a lui Democrit cu *stabilitatea* învăţăturilor *bisericii* creştine, arată cum biserica ortodoxă din leagăn şi până azi a fost de fapt aceea care ne-a ferit de schimbabilitatea şi furia vremurilor trecute şi cum biserica ne-a fost scut de apărare şi vatră de încălzire şi conservare. Drul St. Ciurcu a înţeles acest rol al bisericei şi şi-a dat silinţa ca în considerarea celor trecute şi celor viitoare să avem altarul nostru religios şi cultural, biserica cu toate instituţiile binefăcătoare ce pot eşi din sânul ei.

La sfârşit d-l Dr. Ciurcu, adânc mişcat mulţămeşte în cuvinte alese pentru toate sentimentele de dragoste şi stimă ce i le-au arătat conaţionalii săi, apoi în câteva cuvinte nemţeşti, mulţămeşte reprezentanţei primăriei Vienei, asigurându-i că Românii din Viena, totdeauna vor fi un element de ordine, de înaintare şi progres.

După banchet a urmat dans. Prima tură a făcut'o d-l jubilant însuşi cu drăgălaşele sale fiice, cari cu ocazia aceasta au luat parte la prima petrecere.

Dorim încă mulţi ani d-lui Dr. St. Ciurcu.

— I —

*) Din lipsa de spaţiu abia acum putem publica raportul de mai sus. — Red.

Alianţa învăţătorilor gr. cat. români.

Se aduce la cunoştinţa învăţătorimei gr. cat. române, că subscrisul ca preşedintele comisiunei esmise pentru modificarea statutelor, în Noemvrie 26 a. c., a presentat în persoană domnului ministru de culte şi instrucţiune publică, fiind primit de Escelenţa Sa în audienţă privată în casa ţării, statutele »Alianţei învăţătorilor gr. cat. români«, acum a treia oară modificate după dorinţa ministerului reg. ung. de culte şi instrucţiune publică. şi-a adus la cunoştinţa Escelenţei Sale pedecele, ce le-a întâmpinat aprobarea acestor statute de 4 ani încoacce.

Escelenţa Sa a promis a cumpăni lucrul.

Gavril Trifu.

Prelegeri poporale.

Comitetul *desp. Braşov, al »Associaţiunei«*, conform pracsei din anii trecuţi şi pentru acest an a stabilit programul prelegerilor poporale ce se vor ţinea pe teritoriul despărţământului.

Primele prelegeri de acest soiu s'au ţinut Dumineca în 29 Nov. n. în comunele *Rotbav* şi *Măeruş* prin D-nii *I. Petrovici* prof. gimn. şi *A. Boldor* înv. dir. în Codlea.

La ambele prelegeri a vorbit D-l Boldor despre *alegerea şi pregătirea diferitelor seminţe şi despre arăturile de toamnă*, iar D-l Petrovici prin proecţiuni cu schiopticonul a arătat în o serie de tablouri, însoţite de esplicări amănunţite, *»urmările stricăcioase ale consumărei alcoholului* în măsură mare.

Tot prin ajutorul schiopticonului a înfăţişat întâmplări din istoria patriei noastre, apoi diferite aşezăminte culturale şi de binefacere româneşti, nizuind prin acestea a infiltra în inima poporului iubirea de patrie şi recunoştinţa către binefăcătorii neamului.

D-l Boldor în introducerea prelegere

---

mămăligă rece şi cu o bucată de praz verde. De aceea nu poate fi mirare dacă Vasilie Iftimescu, care o rămas cu atâta avere o murit pe la garduri. Să căutăm să încunjurăm cât se poate de pe departe răul, dacă vroim să nu-se agaţe de noi.

Puterea.

(Snoavă.)

De Th. D. Speranţia.

Se spune că era odată o împărăţie cu un împărat bun şi drept cum nu se mai pomenise în altă parte, nici în alte vremuri. Impăratul însă avea un vizir, cum nu se putea mai rău. Şi din pricina vizirului ajunseseră lucrurile de nu mai era de trăit în ţară.

In vremea asta vine unul cu o suplică la împăratul şi-i cere să-l facă pe dânsul mare vizir, că el o să îndrepte lucrurile din ţară.

Impăratul citeşte suplica şi ce-i vine lui, ia pana şi scrie colo sus pe ea:

Puterea este ca roata,
Cine o poate 'nvârte
O are.

Iscăleşte şi i-o dă înapoi.

Omul ia suplica, se închină şi pleacă. Când vede însă ce-a scris împăratul rămâne pe gânduri, nemulţumit şi oare cum mirat:

— Ce-o fi vrut împăratul? A voit să spună ceva, ori şi-a râs de mine?

Merge el o bucată pe gânduri, apoi se opreşte pe loc, se uită în pământ şi deodată se întoarce şi o apucă spre împărăţie.

Când ajunge colo la împărăţie:

— Unde e marele vizir?

— Marele vizir e sus.

— Du-mă la dânsul.

— Apoi că nu se poate... că trebue...

— Ce nu se poate?!... Ce trebue?!.. Vezi colea iscălitura împăratului?

— Da. Poftiţi mă rog. Poftiţi.

Când ajunge la marele vizir:

— D-ta eşti marele vizir?

— Da, eu.

— Ei, apoi de acuma nu mai eşti tu, sunt eu. Haide cară-te.

— Dar...?!

— Fără dar. Uite iscălitura.

Şi omul se aşează pe scaunul marelui vizir şi se face mare vizir.

Se face mare vizir şi s'apucă de slujbă în tot bunul. Judecă, hotăreşte, face, întoarce, drege, tae, spânzură, cum îi place.

La început lumea se sperie, dar în scurtă vreme începe să-i placă şi să-l iubească.

— Dumnezeu să-l trăiască, Doamne, că aşa vizir bun încă n'am auzit să fi fost: aşa zicea lumea, care în toate părţile; dar cu toate acestea, tot erau şi unii cari se plângeau. Se plângeau toţi cei cărora le tăiase din unghişoare şi pe cari îi scosese de prin ghelirurí şi de prin caşcavaluri. Unul din aceştia ajunge cu stăruinţele până la împăratul.

Acesta era tocmai un biet cocoşat, la care poate nu s'ar fi gândit nimeni să-l dea afară, dar el săracul, văzând că măturoiul marelui vizir începe să ajungă pe aproape de el, a început şi el să caute să şi apere locşorul.

— E băiat bun şi de neam, dar se teme ca nu cumva vizirul ăsta să-l dea afară şi pe dânsul: aşa zicea o cocoană, cocoană mare, care venise pentru dânsul cu mijlocire la împăratul.

— Bine, cocoană; spune-i băiatului să n'aibă grijă zise împăratul.

— Las că băiatului îi spun eu, împărate; dar Măria Ta trebue numai decât să-i vorbeşti vizirului de dânsul şi să-i vorbeşti încă ştii, îndesat, ca să înţeleagă, că altfel te pomeneşti că-l dă afară. Nu ştí cum e vizirul ăsta? turc?!

— Cum turc?!

— Apoi turc, nici nu te-aude! Nu ştí cum e vizirul ăta nou?

— Nou?! De ce nou?

— Apoi nou, că doar nu mai e cel vechi.

— Nu mai e cel vechi?!

— Se 'nţelege că nu. Ce, Măria ta nu ştii?

— Ba da, răspunde împăratul oare cum ruşinându-se că nu ştie; dar ce gândeşte în sine cu mirare: Ce vizir nou?! Eu doar n'am schimbat vizirul, îl ţin de atâta vreme!

In sfârşit răspunde el ce răspunde cocoanei şi numai decât trimite să-i cheme pe marele vizir.

Când vine vizirul nostru, împăratul se uită lung la dânsu.

— Mă rog, cine eşti d-ta?

— Eu, marele vizir.

— Marele vizir?!

— Da.

— D-ta?!

— Da eu.

— Marele vizir al meu?

— Da.

— Mare comedie! gândeşte împăratul, uitându-se la dânsul şi căutând să-şi

sale, arată trebuinţele şi datele crescânde ale plugarului, i urma cărora ni se impune o cultivare mai raţională a pământului, care poate să urmeze numai din însuşirea temeinică a cunoştinţelor unei economii raţionale. Arată urmările păgubitoare ale luxului şi a părăsirei portului naţional, cari toate contribue la mărirea cheltuelilor plugarului.

Trece apoi la tema însăşi şi p in exemple practice arată în faţa poporului, modalitatea procedurei la dobândirea unor cartofi mari şi a încrucişării între două soiuri de cartofi.

La ambele prelegeri a fost mult popor de faţă în frunte cu preoţii şi învăţătorii. *

Analfabeţii.

Un apel către toţi on. preoţi şi învăţători români de pretutindenea.

Dăm loc cu plăcere apelului de mai jos, asupra căruia atragem atenţiunea deosebită a preoţilor şi învăţătorilor noştri:

Mă doare şi ne doare inima, când vedem şi cetim datele statistice, că *analfabeţii* (adecă aceia cari nu ştiu scrie şi ceti) sunt aproape cei mai mulţi la noi, la Români. M'a pus şi ne-a pus pe gânduri lucrul acesta. Nu ştiu cui să ascriu vina: preoţilor sau învăţătorilor sau deopotrivă la toţi, ori altor împrejurări, despre cari aci nu pot să vorbesc. Insă faptul cu analfabeţii la noi stă ca mărturie destul de tristă.

Săriţi scumpilor preoţi îşi învăţători într'ajutor, ca să sanăm acest rău cu orice jertfă din partea noastră! M'aşi ţinea prea cuminte, dacă n'aşi şti că on. preoţi şi învăţători nu înţeleg destul de bine îndreptarea acestui rău. Hai cu toţii să ne dăm mâna şi împreună să lucrăm pentru delăturarea acestuia. Cu orice jertfă *să chemăm la şcoală pe toţi cei ce nu ştiu scrie şi ceti, ca să-i învăţăm acum.* Deci la muncă scumpilor, căci de aceea suntem puşi în fruntea neamului! Orice întârziere în privinţa aceasta tradează neîngrijire ori neprevedere din partea noastră.

Să deschidem deci pe orice cale cursuri de iarnă *pentru analfabeţi*! Nu am nici un drept asupra D-Voastră, dar ca un învăţător bătrân, care stau în serviciul neamului de 34 de ani în calitatea aceasta şi care ori şi cum am observat împreună cu D-Voastră cei mai bătrâni, neajunsurile şi năcazurile de care sufere într'una poporul nostru, mi-am permis acest apel. Laud deosebit pe fraţii colegi de pretutindeni, cari după cum am cetit s'au şi pus deja în acest serviciu nobil al neamului.

Cu aceasta ocaziune comunic că şi bravii mei colegi dela şcoalele primare de fete şi băieţi din loc la iniţiativa mea au luat firma hotărâre de a ţine pe rând curs cu analfabeţii români de pe teritorul oraşului Braşov după cum se poate vedea din anunţul dat în Nrul 257 al »Gazetei Transilvaniei« din a. c. Vi-se cuvine împlinirea acestui apel al meu şi urmarea o înţelegeţi.

Vă salută cu căldură şi înaltă stimă în muncă cinstită şi neobositoare pentru neamul nostru la care cu toţi cei chemaţi suntem datori a lucra.

Braşov, la 26 Oct. 1908.

I. Dariu.

---

*) Interesanta şi mult instructiva prelegere a D-lui *A. Boldor* despre alegerea şi pregătirea sămânţei se va publica în „Călindarul Plugarului" pe 1909 ce va apare zilele acestea în tipografia noastră.

Adunarea generală

a Reun. învăţ. gr. cat. din jurul Gherlei.

Câţcău, la 15/XI n. 1908.

— Urmare. —

Balul s-a început după terminarea şed. a II., sau mai bine zis după cină, şi a durat până în zori de zi.

La bal au participat vreo 53 familii şi s-au încassat 137 cor. 88 fil., din care sumă substrăgându-se spesele, a rămas un profit curat de: 66 cor. 20 fil., din care jumătate îi compete fondului Reun. noastre; ceea-ce mi-s'a şi licvidat mie spre a o preda casarului respectiv în şedinţa proximă a comitetului central, din care fac parte.

Amintesc cu mulţămită, cumcă din suma încassată la bal, au incurs mai multe suprasolviri şi anume: dela D na văduvă Pop Reteganul (Reteag) 80 fil., dela D-nii: Vasiliu Pop (Corueni) 1 cor. 20 fil. Ioan Reduic (Urişor), Teodor Pusa (Ortelec) şi Teodor Bota (Cerneşti) câte 80 fil.; Alex. Ilieş (Couaş) şi Constantin Man (Strâmbul) câte 40 fil.; în fine dela D-nii Ioan Boer (Gherla) şi Ioan Isai (Reteag) câte 20 fil.

Fie-mi permis a nota aci şi n tunee acelor prea stimate domnişoare cari n'au pregetat a veni din cele mai îndepărtate locuri între noi şi a-i da un colorit frumos balului nostru. Astfel de D şoare au fost: Sabina Gorou (Cusdrioara) Aurelia Bud (Strâmbul), Maria Olteanu (Reteag), Eugenia Pop Reteganul (Reteag), Ana Rednic (Urişor), Laura Turturean (Reteag), Cornelia Bota (Cerneşti), Mărioara Pop (Corueni) şi altele, pe cari din întâmplare nu mi le-am putut nota.

Ziua doua.

In *şedinţa III.* comisiunea pentru censurarea raport. gen. şi pentru propuneri, care şi-a ales de referent verbal pe d-l P. Bota a prezentat următoarele propuneri:

a) A se exprima mulţămită comit. centr. pentru purtarea conştienţioasă a agendelor în decursul acestui an; ceea-ce se primeşte.

b) Să se încerce revizuirea f nd. regnicolar cu reducerea anilor de serviţiu dela 40, la 30 ani, care favor î l au aproape toţi oficianţii din patrie. numai noi învăţătorii nu La acest obiect au vorbit mai mulţi inşi, înaintând diferite proiecte, până ce s-a decis, ca propunerea să se primească cu modificarea adusă de preşedinte şi anume: Să lanseze comitetul central o petiţiune spre subscriere la toate Reun. înv. de conf. noastră gr. cat. din patrie şi după retunarea aceleia apoi să se întrepindă paşii mai departe la comit. gen. al şcoalelor elementare (Általános elemi iskolai tanács) din Budapesta, eventual la Ministerul de culte şi instr. publică.

c) Să să acordeze 100 cor. din fond. Reun. noastre, pentru ridicarea unui monument neuitatului coleg Ioan Pop Reteganul şi să se conceadă o colectă benevolă prin tracte. Aceasta s-a primit fără de nici o discusiune.

d) Să se voteze tot din cassa Reun. noastre, o sumă anuală de 20 cor. pentru înfiinţarea unui fond, în amintirea de piememorie a lui Jacob Mureşan, fost înv. în Cluj. Se primeşte.

e) Sub acest pct se mai primeşte încercarea de-a se modifica ziarul de progres şi absenţe, cu scopul de a se putea induce baremi 6 elevi pe fie care pagină.

f) Se statoreşte o temă de discuţie pedagogică la obiectul: *Cum s'ar putea asigura susţinerea şcoalelor noastre între împrejurările actuale?* (Descriindu-şi fie-care starea şcoalei sale, pornind u se din principiul, că trebue susţinută: arătând piedecile, modul de sanare etc.). Despre aceasta temă, fie care membru să raporteze apoi la proxima adun. generală.

g) Se enuntă statorirea preliminarului şcolar, fiind obligate scaunele şcolastice a-l aşterne la Consistorul şcol. spre aprobare şi apoi a-l urmări cu toată strictete.

h) Se concrede comit. ceniral, să cau t te modalitatea de-a îndemna pe şefii tractuali şi încât e posibil şi pe directorii şcolastici, ca să participe la adunările învăţătoreşti.

i) Din discuţiunea ivită asupra întrebuinţării manualelor la şcoalele de repetiţie, am extras, că acele se lasă după bunul plac al învăţătorului. Se recomandă însă ca atari de bune, manualele lui Vuia din Arad.

j) La compunerea progresiunei didactice, se decide a purcede după lege, dar în nex cu pretenziunile superiorităţii noastre confesionale.

l) Mai departe se hotărăşte a se lua paşi energici în tractul Secului, contra comunelor: Măhal şi Diviciorii-mici, pentrucă nu se interesează de şcoală şi lasă să stagneze învăţământul.

(Va urma).

Convocări.

Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Braşov şi Săcele îşi va ţinea *adunarea sa generală* conform dispoziţiei statutelor, Duminecă în 30 Noemvrie st. v. — S-tul Andreiu — după prânz la 3 oare, în sala festivă a gimnaziului românesc din Braşov.

Invităm la aceasta adunare generală pe P. T. membre ale Reuniunii.

Braşov, 21 Noemvrie v. 1908.

Pentru comitetul Reuniunii:

Balaşa Blebea, presidentă. *Dr. I. Blaga*, secretar.

*

»*Reuniunea Femeilor române pentru ajutorarea şi înfrumseţarea bisericei »Sfintei Adormiri« din Braşovul-vechiu*« îşi va ţinea adunarea generală din acest an în *Dumineca din 7 (20) Decemvrie a. c.* în şcoala română din Braşovul-vechiu la oarele 2 după amiazi.

Programul: 1) Deschiderea adunării prin presidenta reuniunii. 2) Cetirea raportului general al comitetului reuniunei pe anul de activitate 1907/1908 şi luarea la cunoştinţă din partea adunării. 3) Raportul cassei pe anul de gestiune 1907/8. şi aprobrea lui de adunare. 4) Raportul comisiunei cu însărcinarea censurărei socotelelor de cassă pe anul 1907/1908 şi luarea la cunoştinţă de adunare. 5) Desiguarea unei comisiuni de 2 membri din adunare pentru verificarea procesului-verbal al adunării. 6) Alegerea comisiunei de 3 membre cu însărcinarea de a controla cassa în decursul anului 1908/1909. 7) Propunerile comitetului către adunarea generală şi decidere asupra lor. 8) Propuneri diverse. 9) Inchiderea adunării.

Invităm prin aceasta cu toată dragostea pe m mbrele fundatoare, ordinare şi ajutătoare ale acestei reuniuni, precum şi pe toţi binevoitorii şi sprijinitorii acestei instituţiuni bisericeşti.

Braşov, din şedinţa comitetului reuniunei femeilor române din Braşovul-vechiu, ţinută în 23 Noveinbrie st. v. 1908.

Maria Ios. Maximilian, presidenta. *Dumitru Jaliu*, secretar.

*

La adunarea ordinară de toamnă a despărţământului Sibiiu aparţinător »Reuniunei învăţătorilor gr. cat din archidieceza gr. cat de Alba-Iulia şi Făgăraş« care se va ţinea în şcoala gr. cat. din Sibiiu la 18 Decemvrie st. n. 1908.

Program: 1. Prelegeri practice de câte $1/2$ oară. 2. Deschiderea adunărei prin prezident. 3. Raportul cassarului pe anul 1907/1908. 4. Raportul bibliotecarului pe anul 1907/1908. 5. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor de sub pct. 3 şi 4. 6. »Urmările rele ale proceselor şi indicarea mijloacelor, prin cari s'ar putea abate poporul dela acelea« dizertaţie de d-l Ioan Pampu. 7. »Ce şi cum să se propună gramatica în şcoala poporală?« dizertaţie de d-l Ioan Stanilă. 8. Discuţiune asupra prel. practice, cum şi a dizertaţiilor. 9. Raportul comisiunilor exmise sub pct. 5. 10. Eventuale propuneri. 11. Statorirea locului pentru ţinerea adunărei viitoare. 12. Dispoziţiuni pentru verificarea procesului verbal. 13. Inchiderea adunărei.

Veştem la 29 Noemvrie 1908.

P. Olariu, not. desp. *T. Stoia*, prezid.

*

Adunarea estraordinară a despărţământului XXIX. Mediaş al »Asociaţiunei« convocată pe ziua de 22 Novembre a. c., în urma timpului nefavorabil ne putându-se ţine, îmi iau voie a convoca aceasta adunare din nou pe ziua de 4 v. 17 n. Decembre a. c. a. ameazi $1/2$ 12 oare în localul »Schützen« Nr. 11. la care adunare invit pe toţi membrii despărţământului inteligenţa din Mediaş şi cerc precum şi pe fie care iubitor şi doritor de literatura şi cultura poporului român.

Program: 1. Cuvânt de deschidere. 2. Constituirea biroului. 3. Constatarea numărului şi a membrilor actuali şi a celor, cari se vor înscrie. 4. Alegerea comitetului cercual. 5. Eventuale propuneri şi încheierea şedinţei.

Mediaş 8 Decembre 1908.

Dr. Dionisie Roman,

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 10 Dec. In şedinţa de eri a dietei dep. *Dr. I. Maniu* a interpelat pe ministrul de justiţie în afacerea *înlăturării unei cruci româneşti de către locuitorii maghiari din comuna Kiralyfalva* şi în cestiunea *atentatului săvârşit în contra „pietrii Libertăţii" şi a crucii de peatră din dealul viilor din Blaj.* In discursul prin care deputatul Maniu a motivat interpelarea sa, dupăce face istoricul celor întâmplate, spune că aceste atentate detestabile se pot atribui numai agitaţiunilor pressei maghiare, faţă de care procurorii maghiari nu iau nici o măsură. Dep. Maniu mai spune, că deşi s'a făcut îndată arătare la judecătorie, nu s'a făcut nimic din partea forurilor competente. Prin urmare întreabă pe miniştrii, dacă sunt aplicaţi să dispună ca ordinea să fie restituită, încât Românii din ţară să nu se simtă într'o stare afară de lege?

Ministrul de justiţie *Günther* răspunzând, spune că dep. Maniu exagerează şi că judecătoriile maghiare sunt nepărtinitoare. Intre altele spune şi marea minciună, că procurorii în cazuri de agitaţie nu fac nici o deosebire între foile maghiare şi române.

Dep. *Ivanca*: Când s'a făcut unei foi maghiare vre-un proces pentru agitaţie în contra naţionalităţilor?

Ministrul mai spune că gendarmeria a primit ordin să facă cercetări.

Dep. *Maniu* replică, că a întrebat Duminecă la judecătoria din Blaj, dacă s'a făcut ceva în urma arătării în afacerea atentatului din Blaj. I s'a răspuns că: nu! Prin urmare se miră de cele spuse de ministrul Günther, a cărui datorinţă este să liniştească spiritele şi să condamne faptele săvârşite. Prin urmare nu ia la cunoştinţă răspunsul.

Oradia-mare, 10 Dec. Eri a avut loc alegerea de deputat dietal în cercul Bihorului. A fost ales cu majoritate de voturi independistul Nadányi Károly. Candidatul socialist Dr. Mihai Tarján a rămas în minoritate.

Viena, 10 Dec. In şedinţa de eri a camerei austriace deputaţii cehi-radicali au provocat din nou scandal prin fluerături şi bătând în pupitre, voind să împedece pe prim-ministrul în discursul său. Aceasta însă nu le-a succes şi astfel ministrul Bienerth şi-a putut spune părerile sale asupra situaţiunei create în Boemia. Intre altele ministrul a spus că în curând se vor face propuneri concrete pentru a realiza o împăcare între Cehii şi Germanii din Boemia. Deasemenea a declarat, că guvernul va prezenta în Ianuarie un proiect de lege privitor la înfiinţarea unei facultăţi de drept cu limba de propunere italiană.

Sibiiu, 10 Dec. Din cauza epidemiei de tifus, care bântue îndeosebi între soldaţii staţionaţi aici, comandantul corpului de armată are de gând să transforme o cazarmă în spital iar pe soldaţi să-i trimită în comuna Orlat.

Belgrad, 10 Dec. Comitetul revoluţionarilor bulgari din Macedonia a ţinut o conferinţă la care şeful de bande Sandanski, a declarat, că deoarece nu se pot aştepta multe dela parlamentul turcesc, *revoluţionarii vor începe în curând lupta.*

Serajevo, 10 Dec. Comanda militară de aici desminte ştirile despre pretinse ciocniri în Bosnia şi constată că atât în interiorul Bosniei cât şi la graniţă totul e în linişte.

Cettinje, 10 Dec. In memorandul ce l-a adresat zilele trecute guvernul din Montenegro puterilor semnatare a tratatului din Berlin se cere drept despăgubire pentru anexarea Bosniei ţinutul Spizza.

---

aducă aminte când şi cum l'a luat el pe ăsta mare vizir, căci chipul lui parcă i-ar fi cam cunoscut.

— Şi, mă rog, de când eşti mare vizir?

— Apoi, de mai bine de-un an.

— Mai bine de-un an! Şi n'ai fost până acuma la mine.

— Apoi nu, că trebile toate au mers bine fără Măria Ta; Măria Ta n'ai avut nevoe să mă chemi şi eu n'am avut nevoe să supăr degeaba pe Măria Ta.

— Şi mă rog, cum, prin ce ai ajuns mare vizir? Ai vr'o hârtie?

— Cum nu. Iacă suplica pe care Măria Ta a scris şi a iscălit.

Impăratul ia suplica şi citeşte:

„Puterea este ca roata,
„Cine o poate 'nvârte
O are".

Se uită la scris, se uită la iscălitură, se mai uită şi la dânsul, apoi întreabă?

— Şi d-ta ce faci acuma?

— Apoi eu învârt roata.

— O învârţi?

— Da. O învârt foarte bine, răspunde el.

— Apoi învârte-o mai departe, zice împăratul.

(*„Noua Revistă Română".*)

Apel.

Se apropie Sărbătorile Crăciunului; ca de obiceiu Reuniunea femeilor române dorind să ajutoreze fetiţele sărace dela şcoalele noastre elementare cu îmbrăcăminte, ia pe calea aceasta iniţiativa unei colecte, rugând pe toţi binevoitorii săracilor, să contribuiască cu obolul lor la această faptă umană de binefacere. Ofrandele binevoitoare se vor primi de către preşedinta Reuniunei *Maria B. Baiulescu*, Târgul Grâului Nr. 5 până la *terminul de 6/19 Decemvrie a. c.* Pentru înlesnirea On. public locuitor în suburbii vor încassa şi membrele din comitet d-na *Maria D. Lupan* pentru Scheiu şi d-na *Maria Maximilian* pentru Braşovechiu, unde va urma şi colectarea prin case în cazul necesar.

Braşov. 20 Noemvrie 1908. *Maria B. Baiulescu*, preşedinta Reun. fem. rom. din Braşov.

Dela Clubul Român din Viena. Mulţămită publică şi dare de samă despre contribuţiunile marinimoase încurse în cassa Clubului in anul 1908.

Dintre membrii onorari proclamaţi în Iunie anul curent au donat bibliotecei »Clubului Român«: »Academia Română« Bucureşti căţi în valoare de 1000 cor. »Astra« Sibiu cărţi în valoare de 100 cor. şi Domnişoara Mina Cosma 3 albumuri modele pentru lucruri de mână naţionale în preţ de 48 cor.

Ca membrii fundatori sau înscris: Ilustritatea Sa D-l general Alexandru Lupu protectorul »Clubului Român« cu 250 cor. Ilustritatea Sa D-na Elena de Popovici născ. Contesa de Logoteti cu 100 cor. D-na Elena Hossu Longin născ. Pop de Başesci cu 50 cor. D-l Dr. George Dobrin advocat Lugoş cu 50 cor. şi D-l Dr. Lazar Popovici medic Viena cu 50 cor. Ca donaţiune pentru scopurile Clubului au trimes Ilustrităţile Lor Domnii Anton şi Alexandru de Mocionyi câte 100 cor.

Ca răsunet la apelurile pentru fondul »Casei naţionale« a »Clubului Român« ca membrii fondatori sau înscris: Excelenţia Sa D-nul Dr. Victor Mihalyi de Apsa Metropolit gr. cath. român la Blaj cu 50 cor. D-l Damian Popescu paroch gr. or. in Ofcea (Bárányos) cu 50 cor. şi D-l Ioan Petrovici paroch gr. or. in Ciclova-Română cu 50 cor.

La fondaţiunea »General Lupu« a cărei piatră fundamentală am pus-o la 18 Oct. a. c. cu ocasia aniversării de 70 ani ai acestui merituos fruntaş al nostru şi care fundaţiune are de scop a creşte şi subvenţiona negustori şi meseriaşi români ca membru fundator s'a înscris societatea academică »România Jună« cu 50 cor. Au contribuit mai departe următorii Domni şi Doamne: Consilier Vasile Morariu 20 cor, Consilier Dr Pamfil Dan 10 cor., Dr. Lazar Popovici 10 cor, Gavril Precup profesor Blaj 5 cor., Dr. Turcu Iosif 5 cor., Virgil Bontescu Brün 5 cor., Dr. Ioan Cupărescu 10 cor., Nicolae Sandulovici 8 cor., Severian Zugrav 5 cor., Maria Moraru 10 cor., Dr. George Dobrin Lugoş 5 cor. Dr. Virgil Cioban 5 cor, George Stefani 5 cor, Alexandru Barbu 10 cor., Dr. Victor Roşca 10 cor, Nicolae Roşca 5 cor., Consilier Monastersky 2 cor., George Vitencu 10 cor., Miltiade Nicolescu 10 cor., Dr. Marius Sturza 10 cor., Teodor Moldovan 2 cor., Nicolae Bălan 5 cor., Ion Lupaşan 5 cor., Traian Nedelcu 2 cor., Petru Ghimboşa 5 cor.. Sever Pop 1 cor., D-na Dr. Urzică România 5 cor., Dionisie Sotonea 4 cor., Ana Avram 4 cor., Grammatovici secretar ministerial 5 cor., Dr Sterie Ciurcu 10 cor., Opincar Nicolae 2 cor., C. Cirstiuc 2 cor., Căpitan Popovici 5 cor., şi familia Brăila 4 cor.

George Vitencu, preşedinte. *Miltiade Nicolescu*, cassier

ECONOMIE.

Producerea sămânţei de trifoiu.

După cum am văzut, nu numai din publicaţiunile unor foi economice, ci chiar şi din cataloagele unor neguţătoari de seminţe, preţul sămânţei de trifoiu s'a urcat în anii din urmă într'un mod vădit. O dovadă aceasta destul de bună, că producerea sămânţei de trifoiu de până acum, nu mai poate împăca trebuinţele de peste an ale economilor, cari precum se vede, din an în an se ocupă într'o măsură tot mai mare şi cu cultura acestei. plante de nutreţ.

De altă parte, poate că chiar şi cultivatorii de până acum ai sămânţei de trifoiu, vor fi făcând unele greşeli, de nu poate arăta o roadă mai bogată peste an şi din aceasta sămânţă, aşa că neguţătorii au trebuit să mai urce şi preţul aceleia în dauna culturii trifoiului, atât de folositor pentru fiecare economie de câmp şi vite.

Imprejurarea aceasta ne dă prilej, ca să atragem luarea aminte a economilor noştri, cari adecă se ocupă cu cultura acestei plante de nutreţ, asupra producţiunei sămânţei de trifoiu, arătându-le totodată şi recerinţele mai însemnate, cari trebue ţinute la producerea aceleia.

Sămânţa de trifoiu trebue să o alegem totdeauna din anul al doilea sau chiar al treilea din acea trifoişte, care e ceva mai rară, deoarece dacă trifoiul e prea des, atunci paiul de regulă rămâne ceva mai subţire, prin urmare şi sămânţa va fi ceva mai măruntă. Dacă însă economul nu are astfel de trifoişte, atunci poate alege sămânţa de trifoiu chiar şi din anul dintâiu, din a doua cositură, adecă din otavă.

Cositul trifoiului de sămânţă trebue să se facă dintr'odată şi pe timp frumos şi senin, ca adecă să se poată usca cât mai bine, căci cosindu-se pe timp mai umed sau ploios şi neputându-se usca cum se cade, se mucezeşte şi se strică de cele mai multeori nu numai nutreţul, ci chiar şi florile şi sămânţa. Pentru încunjurarea acestei scăderi, unii cultivatori de trifoiu se apucă şi strâng numai florile roşii uscate ale trifoiului. Pe acestea le pun apoi deoparte pe fânaţ sau le transportează direct acasă, unde le tot întind şi întorc, până când se uscă de se pot sfârmi. Strânsul acesta de sămânţă este foarte migălos şi în economiile mai mari nici nu se poate practiza, fiindcă e împreunat cu prea multă perdere de timp.

Precum e păgubitor a lăsa nutreţul sau sămânţa de trifoiu, ca să se mucezească, tot aşa de păgubitor este şi de a aduna numai florile aceluia şi apoi a le usca în cuptorul de copt pânea, după cum fac unii economi nepricepuţi, de oarece atât în cazul dintâiu, cât şi în al doilea sămânţa îşi perde uneori cu desăvârşire puterea de încolţire. In cazul dintâiu sămânţa de regulă are o coloare neagră-surie, iar în cazul al doilea o coloare galbină-roşcată. Se ştie însă, că o bună sămânţă de trifoiu, trebue să aibă o coloare galbină-violetă.

Dacă trifoiştea, din care voim să strângem sămânţa, e molipsită ici-colea de aurelie şi iniţă, cari după cum se ştie, sunt cei mai mari duşmani ai trifoiului, atunci pâlcurile acelea să ezaminează şi însemnează prin anumite semne încă înainte de cosit, ca adecă sămânţele acelora, cari încă samână cu cea de trifoiu, să nu se amestece cu aceasta.

Trifoiul astfel cosit şi bine uscat, se cară acasă, se întinde pe arie şi se îmblăteşte cu îmblăciul de mână. Sămânţa de trifoiu însă se îmblăteşte foarte anevoie. De aceea în economiile mai mici, unde adecă se îmblăteşte cu îmblăciul de mână, trebue întoarsă şi bătută şi de câte 5—6 ori pe un loc. Să ne ferim de a ţinea trifoiul de sămânţă timp prea îndelungat în grămadă şi neîmblătit, căci prin aceea florile, dacă nu sunt destul de coapte şi uscate, încep a se ferbe şi sămânţa se înegreşte de tot.

In timpul din urmă, nu numai în economiile cele mai mari, dar chiar şi în unele din cele mai mici, s'au întrodus şi pentru îmblătitul trifoiului anumite maşini, cu ajutorul cărora apoi îmblătitul de regulă se face mai uşor şi mai cu spor totodată. Astfel de maşini mai simple pentru îmblătitul trifoiului sunt, sistemul lui Iuliu Kadar dela Oradea-mare, care costă dela 120—140 coroane. Mai mari ca acestea sunt sistemul lui Graepel din Budapesta, cari se mână cu abur şi costă 3000—3500 coroane.

In faţa concurenţei, ce se face bucatelor mai pe toate pieţele europene, unii economi mai mari de pământ, au început în timpul din urmă a se ocupa tot mai cu deadinsul cu producerea sămânţei de trifoiu, pe care o vând apoi nu numai aici la noi, ci chiar şi în ţări streine, câştigând astfel sume cu mult mai mari, ca din vinderea bucatelor, deoarece o hectolitră sămânţă de trifoiu costă uneori dela 160—200 coroane. De aci se poate socoti foarte uşor, de ce mare preţ e producerea sămânţei de trifoiu şi la ce perderi mari se espun economii aceia, cari nu o bagă în samă de loc, ci în tot anul o cumpără şi pe aceea cu preţuri destul de mari.

In sfârşit trebue să mai atragem luarea aminte a economilor noştri încă şi asupra acelei împrejurări, că adecă aceia cari produc sămânţă de trifoiu mai mult şi astfel le mai rămâne şi de vânzare, să nu întârzie a se adresa către o staţiune de ale statului pentru ezaminarea aceleia. căci altfel pot cădea sub o anumită pedeapsă în bani.

Ioan Georgescu.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ se poate comanda direct sau prin librării cu preţul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria şi 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România şi străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediţiei jubilare, a „Gazetei“ *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariştilor români din Transilvania şi Ungaria.*

Mulţămită publică.

Cu ocaziunea producţiunei musicale-teatrale împreunate cu dans aranjată de către »Corul bisericei sfintei Adormiri din Braşovul vechiu« în seara de 8 (21) Novembre a. c. în sala Hotelului »Central No. 1, au binevoit a contribui preste tacsa de întrare următorii:

Mult stimata Doamnă Elena I Săbădeanu 5 cor. Mult stimaţii Domnii: Arsenie Vlaicu, directorul şcoalelor comerciale din loc 5 cor.. Dumitru N. Căpăţină 3 cor., M. M. 2 cor., Nicolae Arsu 2 cor., Nicolae Marica 1 cor., George Vişia sergent-major 1 cor., Vasile Ivan serg.-major 50 bani, Nicolae G. Căpăţină 1 cor., Vasile Micu 1 cor., Ioan Barbu 1 cor., Vasile Cranga învăţător 1 cor., George Szöcs croitor militar 1 cor.

Se constată că întratele totale ale acestei producţiuni au fost de 340 cor. 30 bani, iar spesele au fost de 202 cor. — bani din care resultă un profit de *138 cor. 30 bani* adăugându-se la fondul acestui cor.

Mulţumim înainte de toate acelor Prea stimaţi Domni şi Doamne cari din cauza timpului ploios nu au putut participa ţrimiţându şi însă bogatele lor oferte şi cu această ocasiune dovedind prin aceasta că ştiu să aprecieze şi că înţeleg rostul acestui cor, şi ţin cu drag a-i tinde mâna de ajutor cu orice preţ. Ne simţim datori apoi a mulţumi neobositului nostru popor braşovechian, care a participat într'un număr foarte frumos precum şi celor din depărtări fraţi, cari n'au pregetat contra ploii şi vremii, care tocmai în seara aceea începuse a se schimba, oferindu-ne sprijinul preţios. Dumnezeu să le primească ofertele făcute şi cu această ocasiune şi să le întoarcă întreit.

Se cade apoi de încheiere să aducem prinos de mulţămită harnicului şi neîntrecutului nostru dirigent *Romulus Ardelean*, învăţător, pentru dragostea şi bunăvoinţa D-sale ce ne-a oferit prin conducerea şi instruarea corului în mod gratuit. Dee Creeatorul ca mulţi urmaşi de cariera d-sale să-şi aibă acest tinăr învăţător dar pe cât de tinăr pe atât de pricepător în arta muzicală şi dornic de a munci pentru desvoltarea ei.

Braşovul-vechiu, în 3 Decembre 1908.

Dumitru N. Căpăţină, preşedinte. *Dumitru Noian*, cassar.

Dumitru Jaliu, secretar.

MULTE ŞI DE TOATE.

Platoşa regelui Gheorghe al Greciei.

Regele Gheorghe al Greciei chiar şi 'n frigul cel mai mare se plimbă în haine surţiri şi fără manta. Işi făceau cruce Vienezii, când îl vedeau. Acum se ştie că el purtă — o platoşă, dar nu platoşă împotriva ucigaşilor, ci împotriva frigului. Şi platoşa aceasta nu-i nici de fier nici de oţel ci-i de — hârtie. Unor persoane, cari se mirau că regele rabdă un astfel de frig, le dete lămuriri regele însuşi.

— »Dacă vreau sau sunt silit să ies fără manta îmi învălui pieptul şi spatele în hârtie. Pot crepa lemnele de frig, eu habar n'am«.

Cu această platoşă de hârtie se rătă craiul Gherghe şi la gara din Viena, unde spre mirarea tuturora pe un frig considerabil se scoborî din tren fără manta.

Părul prorocului.

In Ueskub s'a 'ntâmplat o minune care a stârnit cea mai mare senzaţie în lumea musulmană. Anume un fulger a aprins moşchea (biserica) Iahya Paşa. Moşia împreună cu toate scumpeturile, cari se aflau în ea, fu prefăcută 'n cenuşă; se nimici chiar si amvonul de marmoră. Neatins a rămas numai un lucru: cea mai scumpă moaşte, ce avea moşia, un fir de păr din barba prorocului lor Mohamed.

Acesta se păstra într'un plic, care la rândul său era pus în alte treizeci de plicuri. Toate acestea au ars; cel din urmă însă în care era firul de păr rămase neatins: De barba prorocului nu se leagă focul. *V. V. S.*

*

Serviciu de baloane între Boston şi New-York.

Ziarul »Standard« află din New-York că a şi hotărît compania de plutire în văzduh să înfiinţeze curse regulate cu baloane între Boston şi New-York. Ar fi şi cumpărat un loc la Boston, unde să fie o staţie înzestră cu tot ce trebuie pentru adăpostirea, dregerea şi umplerea baloanelor.

Cărţi noi

Al. Cazaban. **Chipuri şi suflete** — Un tânăr scriitor, cu multă vervă şi multă îndemânare, ne dă în acest volum o culegere dintre cele mai interesante nuvele şi schiţe. Din toate paginile d-lui Cazaban rasare o mare dragoste de adevăr şi o mare pricepere artistică. Se pare că autorul a văzut aidoma toate împrejurările pe care atât de meşter ştie să le redea. Preţul Cor. 1.50.

Cathon Theodorian. **Sângele Solovenilor.** Subiectul acestei mari povestiri este o temă a eredităţei, desfăşurându se în cadrul raporturilor dintre marii proprietari de pământuri şi ţăranii de pe acele pământuri. Autorul cunoşte foarte bine împrejurările din viaţa de la ţară, si ştie să ni le redea cu vigoare. Preţul Cor. 1 50.

C. Sandu-Aldea. **Sfaturile unui plugar.** — Plugarii noştrii, de catva timp au început să simţă lipsa cărţilor în care ar putea găsi îndrumările de trebuiuţă, în diferite îndeletniciri ale gospodăriei. D. C. Sandu-Aldea, ca un neobosit cărturar, pricepător în materie, în această carte dă o serie de sfaturi dintre cele mai de căpetenie. Preţul, 0.50 bani.

Ion Bârseanul. **Dor pustiu.** — Iată în sfârşit o carte care ne spune ceva cu totul nou. Căci nouă este atât marea istorisire „Dor pustiu“ precum noua este şi arta acestui scriitor de mare talent. S'a prezis, de un critic autorizat, că acest scriitor ne va da lucruri surprinzătoare, şi ne bucurăm că acea prezicare s'a îndeplinit. Citiţi în această carte: Intunerecul, In oraşul fermecat, Iorgu Halţki, sau Frumoasa Hanum, şi veţi vedea ce înseamnă „talent literar“.

Ion Bârseanul. **Popasuri vânătoreşti.** — Cartea aceasta, apărută mai dinainte. şi care din eroare n'a fost recomandată la timp publicului cititor este acum o dovadă că un adevărat scriitor nu se împacă numai cu un singur fel de a istorisi. In paginile acestea de întâiaş dată întâlnim în literatura noastră de la Creangă încoace umorul, bine înţeles, un umor literar, şi nu umorul popular. Preţul Cor. 1.50

Ludovic Dauş. **Iluzii.** — Este un roman destinat a înlocui cu succes romanele în fascicule, scrise şi traduse numai în vederea unui câştig bănesc, aşa încât chiar şi numai din acest punct de vedere cartea d-lui Dauş ar trebui să-şi afle destui cititori. Preţul, Cor. 1.50.

Se pot provoca prin Librăria *„Gazelei Transilvaniei“* adaugându-se la preţ pentru porto 20 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spiriutală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală. trebue să fie cine-va căru'a oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel dĕ medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vietei sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreția cea mai strictă primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieței sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i se eliberéză de materiile de bolă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor dilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de anĭ de dile repede și radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de țeve bășică, nervi și șira spinărci, începutul și de confusie a minței, urmările onanieirei ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterei bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeești.* **Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată.** In ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a. m. până la 5 óre p. m., (Duminecа până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital specialist, Budapesta, VII, Rákóczi-út 10.

Nr. 194/1908.

Publicare de licitațiune.

Comunitatea bisericească gr.-cat. din loc **dă în chirie** pe calea licitațiunei publice, **Restaurantul** său situat în strada lemnelor Nr. 59, de care e legat dreptul de cărciumărit nelimitat, pe timp de 6 ani, adecă **dela 1 Maiu 1909 până la 30 Aprilie 1915**.

Acest restaurant constă din 4 odăi, bucătărie, cămară și pivniță, are o poziție foarte avantagioasă și următoarele apartamente: curte spațioasă provăzută cu șop mare de trăsuri, grajd, șop de lemne și ghețar, apoi grădină mare cu popicărie.

Licitațiunea se face cu oferte închise și verbal și se va ținea în ziua de **4 Ianuare 1909**, la 10 oare a. m. în cancelaria bisericei din claustru.

Prețul strigării: 2400 coroane.

Vadiul 10% din prețul strigării.

Cauțiunea jumătate chiria anuală.

Celelalte condițiuni mai detaiate precum și ori ce altfel de informațiuni se pot vedea și se dau din partea subscrisului oficiu verbal sau în scris.

Oficiul parochial gr. cat:

Bistrița, la 6 Decemvre 1908.

Gerasim Domide m. p., protop. gr. cat.

493,1—2.)

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei"

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunare.

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 Decemvrie n. 1908.

Renta ung. de aur 4%	109.70
Renta de coróne ung. 4%	91.45
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	81 —
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	92 50
Bonurĭ rurale croate-slavone	93 50
Impr. ung. cu premiĭ	178 75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	135.—
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀	94.70
Renta de argint austr. 4²/₁₀	94 65
Renta de aur austr. 4%	114 75
Renta de coróne austr. 4%	94 90
Bonurĭ rurale ungare 3½%	84.75
Losurĭ din 1860	150 —
Acțiĭ de-ale Băncei ung. de credit	720.—
Acțiĭ de-ale Băncei austr. de credit	620 25
Acțiĭ de-ale Băncei austro-ung.	1726.—
Napoleondorĭ	19 12
Mărcĭ imperiale germane	117 05
London vista	239 60
Paris vista	95 47½
Note italiene	95 10

Cursul pieței Brașov

Din 11 Decemvrie n. 1908.

Bancnote rom.	Cump.	18.80	Vênd.	18.70
Argint român	„	18.70	„	18.80
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.70
Scris. fonc. Albine 5%		100.—	„	101.—
Ruble Rusescĭ	„	2 51½	„	2.3[illegible]
Napoleondori.	„	19.04	„	19.1[illegible]
Galbeni	„	11.20	„	117·35
Mărcĭ germane	„	117.20	„	12.104

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Oct. st. n. 1908 și până în 1 Maiu st. n. 1909.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·46 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·30 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10·26 m. séra.
V. Tr. accel. p. Arad la orele 6 05 min. dim.

Dela Brașov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·20 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 12·00 m. p. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
IV. Tren mixt la órele 7·47 séra.* * (care circulă numai la Predeal).
V. Tren accel. la orele 4·59 min. dimin.* (* până la 15 Noemvrie.)

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la óra 3·05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 7·00 m. séra.* (* au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Brașov la Zĕrnescĭ (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 8·40 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 4·16 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 9·46 séra.

Dela gara Bartolomeiu la Făgăraș:

I. Tren de pers. la ora 4·37 min. dimin.
II. Tren la ora 7·57 minute dimineața.*
III. Tren la ora 1·09 minute p. m. (are legătură până la Nagyszeben sos. 8·59 seara).
IV. Tren la ora 3·27 minute p. m.*
V. Tren la ora 5·17 minute p. m. (* până la Feketehalom.)

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

I. Tren acc. p. Arad la órele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·12 dim.
III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2·09 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 8·50 min. séra.
V. Trenul accel. la ora 10·00 seara.

Dela Bucurescĭ la Brașov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dimin. (numai dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu și Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4·55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.
V. Trenul accel. la ora 10·14 min. seara.* (* până la 15 Noemvrie).

Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

I. Trenul de persóne la óra 8.16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Sereda).
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6·33 m. séra.*
IV. Tren mixt, la órele 10·08 m. séra. (* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zĕrnescĭ la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·39 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 7·07 séra.

Dela Făgăraș la gara Bartolomeiu:

I. Tren la ora 6·41 min. dimineața.
II. Tren la ora 9·38 min. a. m.*
III. Tren la ora 11·50 min' seara.
IV. Tren la ora 6·28 minute p. m.*
V. Tren la ora 9·41 minute seara. (* dela Feketehalom.)

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.